ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-
ёшлари рўзномаси

1991 йил
11 январь
Жума
№ 6 (13.692).

Баҳоси:
Обуначиларга — 6 тийин.
Сотунга — 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! السلام عليكم، عزيز موشترى ! •

Мавзуни муштарий танлайди

ТАЛАБА ВА БОЗОР

ТАҚЧИЛЛИК ҳукм сурмоқда. Чайқовчилик кучайган. Нарх-наво кундан-кунга кўтарилиб боряпти. Миллатлараро низо ва можаролар кучайган. Жиноятчилик ва ваҳшийлик ҳаракатлари кўпайиб кетмоқда. Кишилар орасида меҳр-оқибат, инсонийлик туйғулар камаяётгани айниқса, ташвишли.

Бу нохушлик бизнинг жумҳуриятимиз учун ҳам тааллуқлидир. Бундай иқтисодий тангликни ҳал қилишни, уни тўхтатишнинг ва ундан чиқишнинг ягона йўли бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтишдир. Халқ хўжалигининг бозор иқтисодиётига ўтказиш масаласи бугунги кунда фақатгина иқтисодий эмас, балки ҳам сиёсий, ҳам ижтимоий аҳамият касб этади.

Кузатувлар шуни кўрсатмоқдаки, барча кўрсаткичлар бўйича жумҳуриятимиз умумиттифоқ даражасидан ортда қолаётганлиги сабабли, ижтимоий ҳимоялаш, нарх-наво белгилаш, иш билан таъминлаш муаммолари ўта долзарб бўлиб қолмоқда.

Жумҳуриятимиз бозор иқтисодига ўтишининг энг муҳим омилларидан бири унинг иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан мустақиллигидадир. Ҳаёт қўйган бу янгича хўжалик усулининг асосий йўлларидан бири корхоналарга мустақиллик берилиб, уларнинг ўзлари эркин маҳсулот ишлаб чиқаришларидадир. Шундай экан, бозор одамларга меҳнатга қизиқиш уйғотишга, унинг унумдорлигини оширишга, кишиларнинг ерга бўлган муҳаббатини кучайтиришга ва ўзларини ернинг ҳақиқий хўжайини ҳис қилишга хизмат этиши лозим, бунинг учун одамларни ишлаб чиқариш воситаларига эҳтиёткорлик, ўзаро ҳамкорлик ва рақобат қилиш руҳида тарбиялаш керак.

Деҳқончилик корхоналарида бозор муносабати ижрочиларнинг ривожланиши, кўнгилли ширкатлар уюшмасини тузиш орқали амалга оширилади. Хўжалик юритишнинг энг янги усуллари: бригада пудрати, оила пудратидир. Бизнинг тарихий анъаналаримизни ҳисобга олиб ерга хусусий мулкчиликни жорий этиш мақсадга мувофиқдир. Бундан ташқари мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан ижара олиш шароитида, деҳқончилик қилишни истаган ва бунинг учун қобилиятли бўлган ҳар бир кишига томорқа ажратиб бериш шароитида шахсий ёрдамчи деҳқон ва фермер хўжаликларини ривожлантириш даркор.

Қишлоқ жойларида аҳолини иш билан таъминлаш мақсадида узоқ йиллар бизга маълум бўлган ҳунармандлик, артелчилик ширкатларини қайта тиклаш, маҳаллаларда, қишлоқда ямоқчилар, кулоллар, чилангир, косиблар, қандолатчилар ва бошқа кўринишдаги усталар ишини қайта тиклаш, каштачилар, жиякдўзлар, гиламдўзлар, заргарлар, дўппи тикувчилар, темирчилар ишини жонлантиришгаям навбат етди.

Қишлоқ аҳолисини тўла иш билан таъминлаш мақсадида у ерда пахтани, пиллани ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналари барпо этиш, йигирув, тикувчилик цехлари очиш лозим. Улардан чиққан тайёр маҳсулотларни ички ва ташқи бозорга чиқариб сотиш мақсадга мувофиқ бўлиб, у меҳнат аҳлига катта фойда келтиради.

Ерларимиз жуда ҳам унумдор бўлиб, унда аҳоли истеъмоли учун керак бўлган барча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш мумкин. Айримларидан, ҳатто икки марта яхши ҳосил олиш имкони бор. Баъзи қишлоқ хўжалик маҳсулотлари бошқа жумҳуриятлардан сотиб олинади. Ахир, шу маҳсулотларни ўзимизга етарли даражада етиштирибгина қолмасдан, балки четга чиқариш даражасида ҳам етиштириш мумкин-ку.

Кадрлар масаласи халқ хўжалигининг барча бўғинларини бир-бирига боғлаб турувчи калитдир. Улар қанча ўқимишли, малакали, доно ва кенг қиррали бўлса турмушимиз ҳам юқори даражада ривожланган бўлади.

Хўш, бу муаммони қандай ҳал қилиш мумкин? Мактабларга эътиборни кучайтириш орқали. Бунинг учун илм масканларимизнинг иқтисодий базасини яратиш, ўқитувчиларнинг билим савияси пухта бўлиши, мактаб раҳбарлари фақатгина ташкилотчи бўлибгина қолмай, балки инсоний фазилатларни ўзида мужассамлаштирган етук мутахассис бўлиши керак. Мактабда олинган чуқур билим, бу жумҳуриятимиз келажагини, таъминловчи омилларнинг энг муҳимидир.

Шундай экан, болаларни ўқиш жараёнида қобилиятларига қараб гуруҳларга бўлиш ва уларни келажакда касб танлашга ўргатиб боришдан афзали йўқ. Иқтисодий билимларни ўқувчилар онгига чуқурроқ сингдириб бориш учун мактабларимизда иқтисодий фанлар бўйича факультатив машғулотлар ўтказилгани янада яхши. Болаларни уй-рўзғор юмушлари билан шуғулланишга, савдо-сотиқ, одамлар билан муомала қилишга ўргатиш ҳам энг муҳим масаладир. Бу борада мактабларимиз олий ўқув юртлари билан ҳамкорликда иш олиб боришларига не етсин.

Олий билимгоҳларимизда ҳам ўқув усулини айниқса қабул ишларини такомиллаштириш тарафдориман. Энг қобилиятли ёшларни конкурс йўли билан қабул қилиб, қолганларини эса режадан ташқари корхоналар, ташкилотлар, жамоа ва давлат хўжаликлари билан пуллик шартнома асосида олий ўқув юртларига жалб этиш мақсадга мувофиқ бўлади. Бунинг учун олий билимгоҳлар қошида махсус мактаблар, лицейлар очилса янада маъқул. Шу мактаблардаги ўқишни эса ишлаб чиқариш билан ҳамкорликда олиб боришдан ортиқ наф йўқ.

Жумҳуриятимиздаги олий ўқув юртларининг энг лаёқатли талабаларини чет элларга тажриба алмашишга, ўқишга ва малака оширишга юбориб туриш керак. Дарслар эса техника воситалари билан жиҳозланган хоналарда, саноат корхоналарида ўтказилиши лозим. Бўлажак мутахассислар келгусида ишлайдиган муассасалар билан мунтазам равишда алоқада бўлиб туришлари уларни чуқурроқ билим олишга чорлайди. Диплом ишлари ҳам шу муассасалардаги муаммоларни ҳал қилишга бағишланишига не етсин.

Нутфулло ХЎЖАЕВ,
иқтисод фанлари доктори.

Эътибор бераётган бўлсангиз, кейинги пайтларда меҳр-оқибат йўқолиб бораётганлиги ҳақида кўп гап бўляпти. Болалар уйларида тарбияланаётганларнинг сони уруш йилларидагига нисбатан уч-тўрт баравар ортган. Уруш йилларида болаларнинг ота-онаси фронтда ҳалок бўлган бўлса, бугунгилар ҳаёт... Аммо, меҳр-оқибат бутунлай йўқолиб кетди, деган гап тўғри эмас. Мана Навоий шаҳрида яшаётган Ашим ва Людмила Болотовларни олиб кўринг. Уларнинг уч фарзанди бор эди. Энди эса ўн тўртта бўлди. Улар Ғиждувон шаҳридаги болалар уйидан тўрт ота-онасиз болани, Тошкентдан эса етти болани ўз тарбияларига олдилар.

Ашим — уйғур ўғлони. Людмила — рус қизи. Болалари эса ўзбек, қозоқ, тожик, рус ва корейс миллатларидан.

Навоий шаҳридаги АТП ажратган махсус машина Болотовлар оиласига хизмат қилаяпти.

Ж. МИРЗАЕВ сурати. (УзТАГ).

Бўлғуси зобитлар

Хизмат қалай, курсант бола!

— П. С. Рибалько номидаги Ленин орденли Тошкент олий танк командирлари тайёрлаш билим юртида ССЖИ ташкил топган кунга бағишлаб «Қудратимиз — дўстликда» деб номланган кўрик конкурс анъанага айланиб қолган. Унда ҳар бир батальон, рота ва курсдаги энг эпчил, сиёсий ва жанговар тайёргарлик аълочилари бўлган турли миллат вакиллари иштирок этишади.

Навбатдаги конкурсга курсантларнинг ота-оналари ҳам ташриф буюришди. Марғилонлик Раҳмиддин Мамараҳимовдан «Ўғлингизнинг ҳарбий бўлишига сизнинг ҳам таъсирингиз бордир? деб сўрадик.

— Фахриддин ёшлигидан учувчи бўлишни орзу қилиб келарди. Пешонасида (ёшлигида йиқилиб жароҳат олган) чандиғи бор дея синовларга қўйишмади. Барибир бўш келмади, ҳарбийликни танлади. Ҳозир иккинчи курсда ўқияпти. Бизни яхши кутиб олишди. Ҳатто қайтишимизга ҳам чипта топиб беришди.

Хоразмлик Нурилла ака ҳам таклифнома олган заҳоти Чирчиққа қараб йўл олди.

Командирлар, ўртоқлари билан гаплашиб курсантларнинг ўқиши ва яшаши учун етарли шароит яратилганлигидан кўнглим таскин топди. Ўзим ёшлигимда ҳарбий бўлишни орзу қилардим. Билим юртини тугатдим ҳам. На илож, тақдир экан, орзуимга эриша олмадим. Фарҳодга сўз солгандим, йўқ демади.

Кейинги пайтда армияда содир бўлаётган салбий ҳодисаларда асосан зобитларнинг айби кўпроқ эканлиги тез-тез ёзилмоқда. Шўро армияси қатор ечилмай ётган муаммоларни ўрганиш Марказининг хабарларига қараганда ҳарбий билим юртларига ёшларнинг қизиқиши сусайиб кетган, Ҳатто айрим билим юртлари курсант қабул қилиш режаларини ҳам бажара олишмаган. Зобит ва прапоршчикларнинг 58, курсантларнинг 72, аскарларнинг 18 фоизи фуқаролар томонидан ўзларининг ҳақоратланаётганлигини айтишган. Айрим жойларда армияга қарши носоғлом кайфиятлар кучаймоқда. Буни «Битсин...», «Йўқолсин...», «Босқинчилар...» деган кўча шиорларидан ҳам билиш мумкин. Айниқса, Литва, Латвия, Эстония, Молдова, Гуржистон, Арманистон, Украинада шўро армиясига қарши эҳтирослар авжига чиққан.

— Мамлакатимизда рўй бераётган нохуш воқеаларни кўра била туриб, ҳарбий бўлаётганлигингизга афсусланмайсизми? — деб сўрадим асли поплик Муҳаммадали Саъдиевдан.

— Асло. Қанийди, билим юртида ўзбек йигитлари янада кўп бўлса. Фарғонадаги махсус интернатда ўқиганимдан кейин билим юртига кирдим. Ўқиш осон эмас. Кунаро наряд. Бир кун ошхонага, бир кун қоровулга. Яна бир кун ички наряд. Ундан келиб дарс тайёрлаш керак... Шу сабабдан бўлса керак, айримлар ўқишни ташлаб кетишди. Бу ерда ҳақиқий йигитлар хизмат қилади.

Фахриддин Мамараҳимов — конкурс ғолиби:

— Билим юртидаги ўқиш ҳақида Муҳаммадали гапириб берди. Афсусланарлиси шундаки, пахтазорда кўпроқ меҳнат қилиб, кам билим олган эканмиз. Ўқиш тўғрисида қўшимча қилмоқчи эдим. Синовлар қишда ва ёзда бўлади. Муваффақиятли топширсанг, марҳамат, уйингга таътилга бор, бўлмаса акси—қолиб синовларни топшир. Яқинда Наманганда бўлиб ўтган воқеалардан кейин айримлар бизга бошқача қарашди. Мен бу воқеаларда ўзбек халқининг айби йўқ эканлигини далил исботлар билан тушунтириб бердим. Хайрият, бу йил ўзбек йигитлари бир мунча кўпайиб қолдик. Рўзнома ва ойномаларни тез-тез ўқиб борамиз. Афсуски, ўзбек тилидагилари жуда кам.

Бўлғуси зобитларга келгуси ишларида муваффақият тилаб шаҳримизга қайтдик.

Мирза АБДУЛЛА,
«Ёш ленинчи» мухбири.

МУШТАРИЙ ТАНҚИД ҚИЛАДИ

БЕҲАЁ ФИЛЬМЛАР КИМ УЧУН?

САНЪАТ САРОЙИга бобомиз Алишер Навоий номи берилганидан хурсанд бўлгандик. Аммо бу хурсандчилик татимай турибди. Ўтган йили саройда «Атиргулнинг икки ҳиди» номли Мексика киноси намойиш қилинди. Кино бошдан-оёқ беҳаёликлар ҳақида бўлиб, кишилар, айниқса, ёш болалар тарбиясига қаттиқ таъсир этиши тайин. Шундай бўлишига қарамасдан фильмни катталар қатори болалар ҳам «мириқиб» томоша қилишди. Қуш уясида кўрганини қилади. Ҳамма ёқда жиноятчилик кўпаяётган бир пайтда бунақа фоҳишабозликдан иборат киноларни катта экранларга чиқариш шартмикин? Бундан ташқари, бундай маза-матрасиз киноларни намойиш қилиш бобокалонимизга нисбатан ҳурматсизлик эмасми?

Шу йилнинг бошларида «Ғунча» болалар кинотеатрида «Кичик Вера» фильми намойиш қилинди. Унда ҳам юқоридаги ҳолни кузатдим. Ўшанда ҳайрон бўлдим. Наҳотки биз шу даражага бориб етдик?!

Ҳаттоки ривожланган Италия ва Францияда ҳам бундай фильмлар очиқ кинотеатрларда намойиш қилинмайди. Икки баравар арзон махсус беҳаё фильмлар кўрсатадиган кинотеатрлар мавжуд. Лекин у ерга қатнайдиган кишилар ҳам (ёш болалар ҳақида гап бўлиши мумкин эмас) қаттиқ назорат остида бўлишади. Қоида бузилса, айбдорнинг насибасига яраша жазо олиши тайин.

Тўғри, бизда махсус кинотеатрларни ташкил қилиш шартмас. Видеолар одамларнинг тарбиясини бузиб бўлди. Фақат, уларни қаттиқ назорат остига олиш керак. Ҳамма нарсанинг ҳам чеки-чегараси, меъёри бор, албатта.

Биз шарқ фарзандларимиз. Шарқона тарбия топишимиз даркор. Ота-боболаримизга муносиб фарзанд бўлиш имони бут, эътиқоди мустаҳкам йигит-қизларнинг асл мақсади бўлган ва шундай бўлиб қолади.

Иззат АҲМЕДОВ,
Тошкент шаҳри.

БУЮРТМАНГИЗ БОРМИ? МАРҲАМАТ!

Ўзбекистон ЛКЁИ МҚ ҳузуридаги Тошкент кадрлар ва фаоллар малакасини ошириш олий илмгоҳининг Ёшлар олий билимгоҳига айлантирилганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Билимгоҳ жамоаси йигит ва қизларга таҳсил бериш билан бирга аспирантлар, илмий ходимлар ва кенг ижодкорлар оммасига ўз хизматини таклиф этишга қарор қилди.

Олий билимгоҳ ахборот лабораторияси илмий ишлар, бадиий асарлар ва бошқа ҳужжатларнинг матнини махсус шрифтда ёзиб бериш учун буюртма қабул қилади. Буюртма учун ўзбек, рус, лотин ва грек алифбосида ёзилган, шунингдек, жадваллар, математик формулалар ва унча мураккаб бўлмаган расмларни ўз ичига олган ишлар қабул қилинади. Буюртма шахсий электрон ҳисоблаш машинасида, чет элдан келтирилган ёзув машинаси ёрдамида бажарилади. Буюртмачи ўз хоҳишига қараб буюрган ишининг матни ёзилган дискетани сотиб олиши ёки уни кейинчалик қайта таҳрир қилишга маълум муддатга сақлаш учун қолдириши мумкин.

Бундан ташқари лаборатория IBMPC типидаги шахсий компьютерларни ижарага беради. Фойдаланувчилар мавжуд программалар билан таъминланадилар ва информатика, ҳисоблаш техникаси, математика, механика ва бошқа соҳалардаги етук мутахассислардан маслаҳат олиш имконига эга бўладилар.

Буюртма нархи ўзаро келишув асосида белгиланади.

Бунинг учун: ТОШКЕНТ-77, Луначарский кўчаси, 71-уй, ёшлар олий билимгоҳи манзилгоҳига мурожаат қилсангиз, бас.

Билимгоҳ телефонлари: 68-83-76, 67-65-34.

Ёшлар билимгоҳи сизнинг хизматингизда бўлади.

Шу сонга хабар

Учрашув

Тошкент давлат чет тиллар муаллимлик олий билимгоҳи «Қизлар» клуби доцент Х. Каримова раҳбарлигида талабалар учун ажойиб учрашув ташкил қилди.

Улуғ Ватан урушида донг таратган ўзбек мерган қизи Зебо Ғаниева ва шу қаҳрамон номидаги фронтчи аёллар дастаси талабалар меҳмони бўлдилар.

Учрашувни даста бадиий раҳбари Ўзбекистон ССЖ халқ артисти Гавҳархоним Раҳимова кириш сўзи билан очди. ССЖИ халқ артисти Тамарахоним ва даста қатнашчилари томонидан ижро этилган халқ лапарлари, фронт қўшиқлари қизғин кутиб олинди.

— Ўзбекистонда амалга ошаётган бир талай хайрли ишларни кўриб кўзинг қувнайди, — дейди З. Ғаниева. — Йўқолиб кетаётган урф-одатларимизга иккинчи умр бағишланаяпти ва тўғри қилинаяпти. Ёшларга кўпроқ тарихимиз ва маданиятимизни сингдиришимиз керак. Тарихини билган, маданиятли одам ҳеч қачон хор бўлмайди.

Оламга машҳур «Лазги»

ХОРАЗМнинг машҳур «Лазги» рақсини билмайдиган одам бўлмаса керак. Ўзининг шўхлиги, миллийлиги ва жозибаси билан минг-минглаб санъат мухлисларини ром этаётган бу ўйиннинг ихлосмандлари янада кўпаймоқда. Яқинда Урганчда вилоят бўйича ана шу рақс ижрочиларининг ўзига хос саралаши бўлиб ўтди. Унда етти яшардан тортиб, етмиш яшаргача бўлган санъатсеварлар қатнашишди. Ҳаммани қойил қолдирган бу ўзига хос беллашувнинг ғолиблари ҳам оддий ҳаваскорлар бўлди.

Болалар ўртасидаги кўрикда Хивадаги Тимирязов номли мактабнинг 1-синф ўқувчиси Ҳикоят Отаниёзова ғолиб чиқди. Юқори синф ўқувчилари ўртасидаги баҳслашувда эса Хазорасп ноҳиясилик Нодира Абдуллаева биринчи бўлди. Катта ёшдаги санъатсеварлар орасидаги саралашда Хива маданият уйининг «Наврўз» ансамбли қатнашчиси Каромат Бобожонова ва 80 ёшли фахрий Салой ота Машариповларга тенг келадигани бўлмади.

«Лазги» саралаши энди ҳар йили ўтказиладиган кўрикка айлантирилди.

Журналист қиз ва уч ҳарбий ҳалок бўлди

ЎТГАН КУНИ Тоғли Қорабоғда хизмат сафарида бўлган «Молодёжь Азербайджана» рўзномасининг мухбири Салатин Аскерова ўлдирилди. Бу воқеа Тоғли Қорабоғ мухтор вилоятининг Арманистон билан чегарадош ноҳиясидан қайтаётган пайтда содир бўлди. Уни ҳарбий «уазик»да ички ишлар қўшинларининг разведка батальони командири А. Илларионов, Лочин ноҳияси комендатураси штаби бошлиғи И. Иванов ҳамда ҳайдовчи, сержант И. Гойеклар кузатиб бормоқда эдилар. Эрталаб соат 8.30ларда Лочиндан Шушуга бораверишда йўлда уларни йигирмага яқин қуролли тўда қуршаб олиб, машинага қарата ўт очишган.

Читага Хитой комсомоллари келишади

БУГУН Читага Хитой комсомоли делегацияси ташриф буюради. Бу ерда ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик алоқалари тўғрисидаги шартномани имзолаш кўзда тутилмоқда. Ана шу шартномага мувофиқ саёҳатчилар, талабалар ва ўқувчилар бир-бирларига бориб келишади, комсомол ходимлари ўзаро тажриба алмашадилар. Бу кейинги 30 йил ичидаги иккала мамлакат комсомоли Марказий Қўмитасининг илк бор шартнома имзолашидир.

Энг машҳур одам

ИРКУТСК вилоятида нашр қилинаётган «Советская молодёжь» рўзномасининг мухбири Юрий Удоденко «Йилнинг энг машҳур одами», деб тан олинди. У кўпгина ёзувчилар, журналистлар, ҳуқуқ-тарғибот ходимлари, шу жумладан, Геннадий Фильнин сингари машҳур сиёсатчиларни ҳам ортда қолдирди. Унинг машҳур бўлишида вилоят ички ишлар бошқармаси раҳбарларининг кирдикорларини фош этувчи мақоласи катта роль ўйнади. Бошқарманинг 52 масъул ходими уни қўллаб-қувватлади.

Чакана баҳолар ошмоқда

СИЗ матбуотдан Литва ва Эстонияда озиқ-овқат ва саноат молларининг чакана савдо баҳоси бир неча баробар оширилганлиги ҳақидаги хабарларни ўқигансиз. Грузия Вазирлар Кенгаши ҳам 10 январдан бошлаб бир қанча маҳсулотларнинг чакана савдо баҳосини ошириш тўғрисида қарор қабул қилди. Ана шу қарорга мувофиқ вино-ароқ маҳсулотларининг баҳоси 60—100 фоизга оширилади. Тамаки маҳсулотларининг нархи 2,5 баробарга оширилди. Эндиликда чойни ҳам икки баробар ортиқча баҳода сотиб оладилар.

Сув келтирилди

Овқат тақчил, буюм камёб бўлиб турганида худонинг неъматидан ҳам бенасиб қолиш даҳшат-да. Хоразмликлар худди шу кўйга тушишган — улар бир қултум тоза сувга зор. Воҳадаги ана шу аҳволни қисман яхшилаш ниятида бир хайрли иш ниҳоясига етказилди. Туямўйин сув омборидан аҳолига оби-ҳаёт улашилди. Сув қувурининг узунлиги 78 километр. У Урганчгача чўзилган.

Айтиш жоизки, эл-юртга тоза сув улашган қувур «йўлининг» топширилгунига қадар ўн йил муддат лозим бўлди. Дарвоқе, бу имкониятдан Дружба шаҳри аҳли, хазорасплиқлар ҳам фойдаланишади. Аммо бу вилоятда истеъмол суви масаласи тўлатўкис ҳал бўлди, дегани эмас.

(Ўз мухбиримиз).

Одамлар чарчашса...

Қадимдан маълумки, ота-боболаримиз аскиячилик, қизиқчилик, полвонлик, дорбозликка катта эътибор беришган. Бундай кўнгилочар ўйинлар кишиларнинг дардини енгиллаштирган, уларга маънавий озиқ берган.

Паркент шаҳрида худди шундай оммавий тадбирларнинг ўтказилгани турмушимизнинг аччиқ-чучукларидан чарчаган, толиққан кишилар учун кўнгилдагидек иш бўлди. «Ёш гвардия» театри жамоасининг ажойиб-ғаройиб спектаклларини мириқиб томоша қилдик. «Қизиқчи-89», «Қизиқчи-90» кўриги ғолиблари, хусусан Обид Асомов, Ҳожибой Тожибоевларнинг ичакузди латифалари чарчаган кўнгилларга малҳам бўлди. Ортиқ Отажонов, Ғуломжон Ёқубов, Нуриддин Ҳамроқулов каби хушовоз хонандаларнинг дилрабо қўшиқларидан қалбларимиз қувончга тўлди.

Ҳар шанба, дам олиш кунлари уюштирилган бундай ажойиб тадбирлар шахсан менга жуда ёқди. Энг муҳими, яйраб кулиб, мириқиб куй-қўшиқ тинглаган киши ғам-ғуссани унутиб, енгил тортар экан.

Д. КАРИМОВА,
Тошкент вилояти.

Шу сонга хабар

БОЗОР ЙЎЛИДА

СЎНГГИ ВАҚТЛАРДА иқтисодий системани тубдан қайта қуриш теварагида жамоатчилик фикри қутблашиб бораётганлиги борган сайин аниқ-равшан бўлаётир. Бу бозор иқтисодиёти теварагидаги тортишувларда ғоят ёрқин ифодасини топаётир. Академиклар ва мутахассисларнинг нарх-наво, солиқлар, ижтимоий ҳимоялашда нималарни амалга ошириш лозимлиги тўғрисидаги қизғин баҳс-мунозаралари муҳитида оддий кишиларнинг фикрлари гўёки иккинчи навбатга ўтиб қолаётгандек бўлади. Шу билан бирга, кенг омманинг чинакам манфаатлари йўналишлари билан қизиқиб кўриш керак. Жамоатчиликда намоён бўлаётган фикрлар тенденцияси иқтисодиётдаги реал жараёнга депутатларнинг ғоят жарангдор нутқларига, ҳукуматнинг улкан ҳаракатномалари ёки кенг кўламли қарорларига қараганда ҳам катта таъсир кўрсатади.

Оддий кишиларнинг фикрларини таҳлил этаётган пайтда у мутахассисларнинг хулосаларидан фарқ қилишини назарда тутиш, албатта, муҳимдир. Бу белгиланаётган у ёки бу тадбирларга муносабатда кишилар қандай ҳаракат қилишининг моделидир. Муаллифнинг эътиқоди бўйича бизда бошқарув соҳаси тубдан қайта ўзгартиришга муҳтождир. Бир томондан, бу ўринда у ёки бу муаммо юзасидан текширувчиларнинг, шу соҳа билимдонларининг хулосаларини ҳам назарда тутиш лозим. Иккинчи томондан, олға сурилаётган муаммо аҳолининг қайси қатламлари ва гуруҳларининг манфаатларига таъсир этишини билиш зарур.

Ана шу назарий ёндашув асосида бозор иқтисодиётига ўтишнинг турли хил йўналишларини жамоат фикри қабул қилишининг ўзига хос хусусиятлари тўғрисида фикр юритмоқчимиз.

ССЖИ Фанлар академияси Шўро социологик уюшмасининг Тошкент жамоат фикрини ўрганиш хизмати оммавий сўровлар ўтказди. Айниқса, ана шу социологик анкеталарнинг бир қисмини чоп этган «Ёш ленинчи», «Комсомолец Узбекистана», «Қашқадарё ҳақиқати», «Кашкадарьинская правда» рўзномаларининг таҳририятларига миннатдорчилик изҳор этмоқчиман. Муштарийлар эса ўзларининг оммавий равишда фикр-мулоҳазаларини билдиришни билан қизғин қўллаб-қувватладилар. Жамоат фикрини ўрганиш хизмати номига миннатдорчилик сўзлари битилган илова қилинган хатлар келибгина қолмай, балки анкетани мукаммал тўлдирганлар, таклифларини асослаб бердилар.

Шуни назарда тутиш кераккi, жамоат фикрини таърифлаб берувчи маълумотлар 1990 йилнинг августидан октябригача ўтказилган эди. Мана шу қисқа муддат ичида қарашларнинг ривожланиб боришини кузатиш қийин бўлса ҳам, лекин анкеталар торози палласи кўпроқ бозор фойдасига аста-секин оғиб бораётганлигини кўрсатди. Бўлажак иқтисодий қайта ўзгартириш аҳоли томонидан кўпроқ сиёсий қўллаб-қувватланаётганлигини кўрсатиб турибди. Масалан, сўров ўтказилганларнинг 58,2 фоизи бозор иқтисодиётининг муқобил йўлига ишонч комил. Бозор иқтисодиётининг жорий этилиши истиқболига муносабатга сўров ўтказилганлар ССЖИда (53,7 фоиз), Ўзбекистонда (49,3) умидворлик билан қарайди. Кўпчиликнинг фикрига кўра (52,2 фоиз), бозор иқтисодиёти социализмни мустаҳкамлашнинг омили ҳисобланади.

Бироқ, бозор иқтисодиётига ўтиш масалалари ғоят ўткирлик касб этаётир. Сўров ўтказилганларнинг ҳар беш кишидан бири (20,9 фоизи) мамлакатдаги бозор муносабатларининг истиқболига умидсизлик билан қарайди. Гап Ўзбекистон тўғрисида борганда ишончсизлик даражаси ошиб боради.

Социологик тадқиқот масалалари ҳали кўпчилик кишиларнинг онгига бозор иқтисодиёти концепциясини мулоҳаза қилиб кўришга тайёр эмаслигини, кўпчилик ҳолларда кишилар янги шароитларда қандай яшаш ва хатти-ҳаракат қилишни тушунмаслигини кўрсатиб турибди. Жамоат фикрини ўрганиш хизмати маълумотларига кўра, сўров ўтказилганларнинг фақат 7,5 фоизи улар бўлажак иқтисодий қайта ўзгаришлар тўғрисида чуқур ҳамда ҳар жиҳатдан хабардор қилинган, деб ҳисоблайди. Бу эътиборга олиш зарур бўлган реал фактдир. Руҳият ва онгнинг тайёр эмаслиги бўлажак иқтисодий ислоҳотга тўсиқ бўладиган қудратли омиллардан бири бўлиши мумкин. Сўров ўтказилганларнинг тўртдан бири (25,4 фоиз) бўлажак иқтисодий қайта ўзгаришлар тўғрисида деярли хабардор қилинмаганликларини таъкидлаганлар. Қарийб ярми (49,3 фоизи) улар мазкур масала юзасидан кўпроқ «юзаки, бир қолипда билишларини» кўрсатганлар. Буларнинг ҳаммаси савол-ахборот, тушунтириш ишларини олиб бориш вазифасини қўяди. Социологик тадқиқотлар, оммавий ахборот воситалари ва тарғибот ёрдами билан буни амалга ошириш ғоят самарали бўлиши мумкин эмаслигини кўрсатди. Сўралганларнинг фикрича, бозор иқтисодиётининг самарали жиҳати ойнаи жаҳон бўйича (65,6 фоиз) таълим, рўзномаларда ва ойномаларда ўрганиш (64,2 фоиз) бўлиши мумкин. Бундай мақсад учун брошюралар ва китоблар (55,2 фоиз) яроқлидир. Маъruзалар эса (44,8 фоиз) охирги ўринни эгаллайди.

Бироқ, тарғибот режалаштирилишига босқичма-босқич ёндашишни тақозо этади. Масалан, саноат ва қишлоқ хўжалик ишчиларининг, хизмат кўрсатиш соҳаси ходимларининг асосий қисми бозор иқтисодиётига ўтишни ойнаи жаҳон орқали ўрганишга мойил. Иқтисодий билимларнинг лекция тарғиботи олий маълумотга эга бўлган юқори малакали ходимлар, бошқарув хизматчилари учун самара беради.

Бозор муносабатларининг жорий этилиши кишиларнинг турмуш даражаларига таъсир кўрсатади. Меҳнатда интенсивлашнинг кучайиши, унинг натижалари сифатига, талабларнинг ошиши ишсизлар сони кўпайиши хавфини кучайтиради. Сўров ўтказилганларнинг фақат 32,8 фоизи «Ўз ишида етарли юксак касб-кор даражасига эришишига интилишини» билдирган. Шунингдек, 35,9 фоизи умуман «бошқа иш топишини», «ширкатларга кетишини», 1,5 фоизи эса жумҳуриятдан ташқарига чиқиб кетишни кўзлашини билдирган. Сўров ўтказилганларнинг маълум қисми (20,9 фоизи) консерватив кайфиятда ва меҳнатнинг аввалги шарт-шароитларини сақлаб қолишни қатъиян талаб қилишга уринмоқда. Сўров ўтказилганларнинг 10,4 фоизи пинҳона иқтисодиёт билан шуғулланиш имкониятини инкор этмаётганлиги тенденцияси ғоятда ташвишли ва хавфлидир.

Юқорида келтирилган рақамлар устида ўйлаб қоламиз. Аниқ кишиларнинг фикрларига суяниш қандай ижтимоий оммавий ҳаракатга келишини кўрсатиб турибди, кишилар жиноятчилик ва зўравонлик авж олиб кетишидан хавфсираяптилар. Шу муносабат билан бир қатор жиноятчилик вазиятлари юзага келиш эҳтимоли бўлишига жиддий эътибор бериш мақсадга мувофиқдир. Сўров ўтказилганларнинг 50,7 фоизи фикрига кўра, бозор шароитларида порага сотилиш, порахўрлик, бошқа салбий ҳодисалар авж олади. Фақат 22,4 фоиз қисмигина салбий ҳодисаларнинг сусайишини тахмин қилаяпти. 13,4 фоизи эса салбий ҳодисалар аввалги даражада сақланиб қолади, деб ҳисоблаяпти.

Аҳолини ижтимоий ҳимоялаш мавзусини ҳам четлаб ўтиш мумкин эмас. Муаллифнинг фикрича, бу атама бозор шароитида кучга кириб борадиган жараённинг моҳиятини жуда ҳам аниқ ифодаламайди. Нима учун муҳофаза қилишга урғу берилаяпти? Кимдан ва нимадан ҳимоя қилиш керак? Афтидан, масалани жамият томонидан пенсионерларга, ногиронларга, етим-есирларга, кўп фарзандликларга, шунингдек, ишсизларга, аҳолининг бошқа гуруҳларига ёрдам кўрсатиш тўғрисида деб айтиш зарур. Бундай гуруҳлар таркибига талабаларни, ижодий ва илмий зиёлиларнинг ёш вакилларини қўшишни назарда тутиш мумкин. Уларни кимлардан, ишчилар ва деҳқонлардан ҳимоя қилиш керакми? Шунинг учун муаллифнинг фикрича, турмуш даражасини сақлашга, жамият тараққиётига ҳар бир кишининг бўлган қудрат заррача бўлса ҳам қўшадиган ҳиссасини кўпайтиришга, умумий дастурхонга улушини оширишга, ижтимоий куч-ғайратини қўллашга бўлган изланишида ёрдам беришга айни урғу бериш зарур.

Агар гап ижтимоий ёрдам тўғрисида борадиган бўлса, биринчи навбатда, моддий неъматлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш масаласини қўйиш лозим. Ишчилар, деҳқонлар, олимлар, мутахассислар, раҳбарлар бу соҳада фаоллик кўрсатишлари зарур. Маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтирмасдан туриб, жамиятдаги соғлом ижтимоий-иқтисодий ҳолатни сақлаб қолиш мушкул. Бунинг акси бўлган ҳолда эса, жамиятда «камбағаллар ва бойлар» гуруҳи юзага келади. Ана шунинг дастлабки нишоналари тўғрисида матбуотда мисоллар келтирилган.

Ўтган ўн йиллар мобайнида бозор иқтисодиётини таърифлаб берувчи тушунчадан анча узоқлашиб қолдик. Солиқ солиш тушунчаси ҳам кишиларда тескари акс-садоланиши юзага келишига олиб келмоқда. Сўров ўтказилганларнинг 23,9 фоизи солиқ солишга, 20,9 фоизи эркин нарх-навога нисбатан салбий муносабат билдирган.

Ўзбекистон шароитида бозорнинг ижтимоий тадқиқотлари амалда ўтказилмаган бозор муносабатлари шароитларида органларнинг бошқарув иши — улар фаолиятининг мутлақо янги соҳаси. Шунинг учун турли хил қатламлар вакилларининг ва жамоалар гуруҳларининг фикрларини аниқлаш муҳимдир.

Жамоат фикрини ўрганишдан олинган маълумотлар шуни кўрсатмоқдаки, кўпчилик кишилар бозорни қабул қилишга руҳий жиҳатдан тайёр эмас. Кишилар унинг ижобий жиҳатларига қараганда салбий жиҳатларини кўпроқ кўрмоқдалар. Бозорни моллар билан тўлдириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш ва шахснинг ижодий имкониятларини ривожлантириш билан боғлиқ бўлган ижобий натижалари ғоят узоқдадурлар.

Бозор муносабатларининг оқибатларини сўров ўтказилганлар қандай баҳолаётганларининг қуйидагиларидан ҳам кўриш мумкин: аҳолининг кам таъминланган қатламларининг ижтимоий ҳимояланмаганлиги кучаяди, деган фикрни 47,8 фоиз, ишсизлик кучаяди, деган фикрни 39,2 фоиз, жиноятчилик ўсиб боради, деган фикрни 32,5 фоизи билдирган.

Сўров ўтказилганларнинг 22,3 фоизи омилкор ходимлар ташаббуси кенгаяди, деб умид билдирган. 18,7 фоизи пештахталарда яхши моллар кўпроқ бўлишини билдирган. 18,1 фоизи эса иқтисодиётни тубдан янгилашга имкон беришини баён қилган. Мана шундан кўриниб турибдики, иқтисодиётнинг мақсадини кўпчилик назарда тутиш мумкин.

Нима қилиш керак? Меҳнат жамоаларида бозор муносабатларининг муайян суръатлари ва йўлланган элементларини жорий этиш муҳимдир. Иқтисодий, бошқа хўжалик-китоблар билан бир қаторда, омма онги даражасидан илгарилаб бориш муҳимдир. Аҳолининг кўпчилиги томонидан ўзлаштириб олишга қараб янги молиявий-кредит, ишлаб чиқариш — иқтисодий ва ижтимоий сиёсатни босқичма-босқич олға қараб силжитиш мумкин. Шошма-шошарлик билан бир хил юритишни, шунингдек, унинг босқичларини сакраб ўтиш бу фақат ижтимоий кескинликни кучайтиришгина эмас, балки оғир оқибатларга ҳам олиб келиши мумкин.

Жамоат фикрига кўра, бозорга ўтишга салбий таъсир кўрсатадиган бир қатор оқибатлар олдини биринчи навбатда олиш муҳимдир. Жумладан, сўров ўтказилганларнинг фикрича, нарх-навони ошириш 38,8 фоиз киши ёқламаган. 37,3 фоиз сўров ўтказилганлар ишсизликка барҳам беришни билдиришган. Шунингдек, 34,3 фоизи ижтимоий тенгсизликнинг олдини олиш, 32,8 фоизи турмуш даражаси пасайиб кетишининг, 31,3 фоизи ишлаб чиқариш пасайишининг, 29,9 фоизи моллар тақчиллигининг, 28,9 фоизи суиистеъмолчиликнинг, 25,4 фоизи жиноятчилик ўсишининг, 22,4 фоизи озиқ-овқат етишмовчилигининг олдини олиш зарурлигини кўрсатган.

Кўпчиликнинг фикрига кўра, бозор ижтимоий келишув жорий этилишига (28,4 фоизи) шубҳасиз олиб келади. Бунда сўров ўтказилганларнинг 25,4 фоизи ижтимоий келишув юзага келишини мумкин деса, 19,4 фоизи бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий келишув юзага келишига шубҳа билан қарайди, 9 фоизи эса бу имкониятни рад этади. Шунингдек, сўралганларнинг яна 9 фоизи ижтимоий иноқлик бозор муносабатлари соҳасидан ташқарида деб ҳисоблайди.

Жамоатчилик фикрига кўра, нарх-наволарни ислоҳ қилиш бозор иқтисодиёти фаолият кўрсатишининг таъминлаш учун муқаррар ва зарурдир. Ана шундай ислоҳот ўтказишни 44,8 фоиз сўров ўтказилганлар ёқлаган, фақат 14,9 фоизи эса зарур эмас, деб ҳисоблаган. 26,9 фоизи ислоҳот ўтказиш зарурлигини эътироф этиш билан бирга уни амалга оширишнинг вақти эмас, деб таъкидлаган.

Жамоат фикрининг маълум даражаси бозор иқтисодиётига ўтишнинг салбий оқибатларини назарда тутади. Жумладан, 53,7 фоиз сўров ўтказилганлар хўжалик системаси ва иқтисодий муносабатларни қайта ўзгартириш бирор бир салбий оқибатларга амалга оширишнинг зарурлигини эътироф этади. Аксинча нуқтаи назарни сўров ўтказилганларнинг 28,4 фоизи қўллаб-қувватлайди.

Бозорнинг сиёсий оқибатларини эътиборга олиш муҳимдир. Ахир сўров ўтказилганларнинг 35,8 фоизи бозор иқтисодиёти — бу «капитализмга қўйилган қадам» эканлигига ишонч комил. 52,2 фоизи бозор — бу «социализмни мустаҳкамлаш» деб ҳисоблаган ҳам, фикрларнинг салмоғи социализм фойдасига бўлганлигини осонлик билан йўқотиш мумкин. Ана шу ҳолат юз бермаслиги учун мафкуравий таъсир воситалари орқали ғайрат билан тушунтириш ишларини олиб бориш мақсадга мувофиқдир. Кишилар онгида бозор социализмнинг чинакам қадрияти эканлиги қарор топиши лозим.

Маданият ва санъат соҳасида ўтказилган сўровлар ҳам қизиқарлидир. Жумладан, сўров ўтказилганларнинг 53,7 фоизи бозор шароитида кино, эстрада, адабиёт ва ҳоказолар «қўшимча омил олади». Сўров ўтказилганларнинг ҳар бешидан бири (19,4 фоизи) бу соҳада алоҳида ўзгариш содир бўлмайди, деб ҳисоблайди. Фақат 11,9 фоизи бозор иқтисодиётида маданият ва санъат зарар кўриши, савияси тушиб кетиши мумкин, деб ҳисоблайди. Социологларнинг фикрига кўра, бозор шароитида истеъдодли рассомларни, адибларни, шоирларни, қўшиқчиларни, мусиқачиларни ёки ижодий жамоаларни қўллаб-қувватлашнинг алоҳида иқтисодий дастурини ишлаб чиқиш зарур. Ёш олимлар ва мутахассисларни, айниқса, ижтимоий фанлар, бир қатор фундаментал тадқиқотлар соҳасида ҳам ана шундай қўллаб-қувватлаш масаласини қўйиш зарур.

Жамоатчилик ўртасига: «Сизнингча, бизнинг ҳукумат муҳим қарорлар қабул қилиш пайтида қандай омилларга суяниши зарур?» деган савол ташланган. Кўпчилик жавоблар (46,3 фоизи) «хорижий энг яхши тажрибадан фойдаланиш зарур», деб ҳисоблайди. 26,9 фоизи «жамоат фикрини эътиборга олиш», 13,4 фоизи «матбуот чиқишларини» назарда тутиш лозимлигини билдирган. Иқтисодчилар ва олимларнинг хулосаларига амал қилишни фақат 6,0 фоиз қисмигина лозим, деб ҳисоблайди.

Социологик маълумотлар эртага бизнинг барчамиз кўз олдимизда намоён бўладиган воқеликнинг кичик бир соҳасинигина «ёритиб беради». Мазкур социологик тадқиқотнинг мақсади кишилар руҳиятининг мураккаблиги барча реалликларини, аввало аниқ ижтимоий янги фаннинг — социологиянинг катта имкониятларини кўрсатишдан иборат. Бозорга ўтиш ҳукумат дастуридан узилган ҳолда ўтказилган тадқиқотлар бир қатор жараёнларинигина намоён этиб бера олади. Бошқарув органларининг вазифалари билан узвий боғланган тадқиқотлар бўлажак хатти-ҳаракатларнинг аниқ ва равшан йўлларини кўрсатиб бериши мумкин. Уларнинг энг асосий қиммати ҳам айни мана шунда. Социологик тадқиқотлар ўтказмасдан туриб қабул қилинган нотўғри қарорлар қанча қимматга тушганлигини кўрсатувчи мисоллар оз эмас. Масалан, мамлакатга 150 миллиард сўмдан ортиқ зарар келтирган антиалкогол мавсумини кўрсатиш мумкин.

Ҳозирги кундаги энг ўткир масалалардан бири — бу социологик ахборотларни амалий хатти-ҳаракатлар системасининг мураккаб йўналишига қаратишдир. Ҳақиқатан, аҳолининг 30 ёки 40 фоизи ўзини бозор шароитида турмуш кечиришга тайёр эмас деб ҳисобласа нима бўпти? Ана шу рақамлар билан нима қилиш керак, қандай ҳаракат қилиш зарур? Бу яхшими ёки ёмонми?

Биринчидан, барча социологик маълумотлар юқорида таъкидлаб ўтганимиздек, босқичма-босқич характерга эга. Қашқадарё вилоятининг айрим шаҳар ва ноҳиялари юзасидан компьютер орқали ўтказилган фикрларни келтириш мумкин. Жумладан, Қарши шаҳрида сўров ўтказилганларнинг 16 фоизи бўлажак иқтисодий қайта ўзгартиришлар тўғрисида ҳар жиҳатдан хабардор қилинганлигини билдирган. Нишон ноҳиясида — 14 фоиз, Қарши ноҳиясида — 8 фоиз, Ғузор ноҳиясида — 11 фоиз ва ҳоказолар. Мана шунинг ўзи ҳам қаерда бозор иқтисодиёти билими суст ва қаерда яхши эканлигини аниқ-равшан кўрсатиб турибди.

Иккинчидан, статистик маълумотларга баҳо берилгандан кейин жамоатчилик фикрига таъсир ўтказиш юзасидан ижтимоий тадбирлар ишлаб чиқилади. Ана шу тадбирларни рўёбга чиқаришнинг амалий йўналишларига тадқиқотлар дастури асос бўлиши лозим. Бу таъсир кишилар сиёсий маҳкамалар, оммавий ахборот ва тарғибот воситалари, бошқа йўллар орқали амалга оширилади.

Учинчидан, юқорида келтирилган ва бошқа кўпгина усуллар, тадбирлар таъсир ўтказиш сифатининг ўзига хос технологиясини бирлаштиради.

Афсуски, мамлакатимиз бошқарув дастурида ҳатто ижтимоий технология тушунчасининг ўзи йўқ. Бозор шароитида ижтимоий технология билан жамият учун ҳам йўқотиш билан кириши учун, ижтимоий технология ана шу янги ҳолатни келтириш учун зарурдир.

Ю. ЧЕРНИШЕВ,
ССЖИ Фанлар акдемияси Шўро социологик уюшмаси ҳузуридаги Тошкент жамоа фикрини ўрганиш хизматининг директори.

XX аср кундалиги

ФОРС КЎРФАЗИДА... «ХИРОСИМА?»

Январнинг ўн бешинчиси яқинлашиб келяпти. БМТ Хавфсизлик Кенгаши ўз қарори билан ушбу кунни Ироқ Кувайтдан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетадиган сўнгги сана деб эълон қилди. Шундан кейин Кувайтни озод этиш учун куч ишлатишга тайёр турганлар олдидан тўсиқ олиб ташланади. Тўғри, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бундай «тинчликсевар» фаолиятига баъзи мамлакатларда жамоатчилик қатъиян қарши фикр билдирмоқда. Шуни алоҳида қайд этиш керакки, бизларга ўзига хос, эҳтимолки, аввалгиларга нисбатан анчайин қонли, хатарли бўлган минтақавий зиддият хавф солаётир. Муҳолифи каби Бағдод ҳам жангари кайфиятда турибди. У кимёвий қуролларга, ракета ва турли-туман ҳарбий аслаҳаларга эга. Ироқ зиддият юз берган тақдирда биринчи навбатда Исроилни кўпая-кун қилиш учун унга кимёвий ракеталарни тўғрилаб қўйган. Исроил ҳам жавоб тариқасида Бағдодга ядровий зарба бериши эҳтимолдан ҳоли эмас... Ақлсизлик!

Қанчалик ажабланарли бўлмасин, умумий тинчлик ва умуминсоний қадриятлар ҳимоячилари, чамаси, Форс кўрфази ҳудудида уруш бўлиши эҳтимолига панжа орасидан қарамоқдалар. Улар бу ерда кимёвий ва ядровий қуроллар қўлланишининг оғир оқибатларини охиригача тушуниб етмаган кўринадилар. АҚШда атом ҳамда ўта замонавий ва ўта даражада вайрон этувчи қуролларни қўллаш тўғрисида очиқдан-очиқ ўйламоқдалар.

Жаҳон ақли Хиросима, Нагасаки ва Чернобиль ҳалокатининг фожиавий оқибатларидан яхши хабардор. Форс кўрфазида янада катта фожиа юз бериши мумкин.

Аҳоли зич жойлашган минтақада зиддият сон-саноқсиз қурбонлар келтиради.

Қиш пайтлари бу ерда шарқ шамоли эсади, бинобарин, бутун Кичик Осиё, Туркия, Эрон, ССЖИнинг Жанубий ҳудудлари ҳам жабр чекиши мумкин.

Яна бир гап. Ироққа қарши уруш нефть конларида жуда катта ёнғинга, Форс қўлтиғи сувларига катта миқдордаги нефтнинг оқиб тушишига олиб келади. Бу, бутун жаҳон иқтисодиётига улкан зарар келтириши, кўпгина мамлакатлар учун нефть фожиаси, экологик мувозанатнинг кескин бузилишига сабаб бўлишини айтмаганда ҳам, XX асрдаги энг йирик экологик ҳалокатга олиб келиши мумкин. Ва ниҳоят, қадимий маданият, Мисопотамиянинг бебаҳо ёдгорликлари, хусусан яқинда харобалар ичидан қайта тикланган Вавилон минораси бутунлай йўқ бўлиб кетиш хавфига дуч келиб турибди. Босқинчининг «ақлини киритиб қўйиш» истаги наҳотки шунчалик кучли бўлса? Ҳар қандай қурбонлар эвазига бўлса ҳам-а?

Ироқ билан бўлган бу можарода БМТ Хавфсизлик Кенгаши ташриф қоғозига АҚШ 82-авиадесант дивизияси деб ёзилган дивизиянинг жазоловчи экспедициясини маъқуллаб, ғалати таассурот қолдираяпти. Айнан худди шу дивизия Гренадани босиб олган, Панамага бостириб кирган, Ливанда «фаолият кўрсатган» эди ахир. Ҳозир эса — «Саҳро қалқони» операциясини амалга оширмоқчи. Ироқнинг Кувайтга нисбатан хуружинигина эмас, балки АҚШнинг ўзини тинчлик, ўзгалар мустақиллиги ва халқаро ҳуқуқни қўриқловчи фариштадек тасаввур уйғотмоқчи бўлаётгани, масалан, Лотин Америка аҳолисини ғазаблантираяпти. Улар ўз сиёсатларини бир хил мезон билан ўлчаяптиларми? Нима учун у ҳолда Исроилнинг араб ерларини босиб олганлиги тўғрисида гап борганда, вето ҳуқуқидан фойдаланиб, резолюцияни барбод этадилар? Қачонгача сиёсатда икки ёқлама ўйин, «бозор нархи»га қараб ахлоқ ва маънавият соҳасида «турли фикрлилик» давом этади? Асли да АҚШ «БМТ ниқоби остида» ҳаракат қилиб, дунёдаги нефтга энг бой минтақада ўзининг тўла назоратини ўрнатишни, аллақандай нефть мустамлакасини тузишни истаётир, деб даъво қилаётган шарҳловчилар ҳақ эмасмикан?

БМТнинг олижаноб мақсадларини тан олган ҳолда, Хавфсизлик Кенгашининг хатти-ҳаракатлари билан батамом келишиш, албатта, қийин. Деҳлида чиқадиган «Ҳинду» рўзномаси яқинда беҳудага шундай деб ёзмади: «Ажойиб ғояларга эга эканлигига қарамай, БМТ системаси жаҳонгирлик сиёсати замирига қурилган. Бу сиёсат ўз тимсолини Хавфсизлик Кенгаши ҳукмронлигида топади, унда эса катта бешлик бор. Эртага у бундан ўн йил муқаддам Кашмир бўйича қабул қилинган қарорни Ҳиндистоннинг бўғзига ниқташи ва буюк давлатларнинг ҳозир Яқин Шарқда қўлланилаётган кучлари Ҳиндистон остонасида пайдо бўлиши мумкин».

Менинг назаримда, Хавфсизлик Кенгаши Форс кўрфазида юзага келган зиддият тўғрисидаги масалани кўндаланг қўйиб, кўпгина халқларнинг манфаатларини ҳисобга олмади. Форс кўрфазидаги мураккаб муаммони ҳарбий йўл билан ечиш мумкин, деган фикрда бўлганлар орасида ССЖИ ҳам борлиги, айниқса, ачинарлидир.

Шўро жамоатчилигининг бурчи, менинг фикримча, Форс кўрфазидаги урушга қарши норозилик билдириш, арабларга ўзларига тааллуқли ишларни ўзлари ҳал қилиш имконини беришдан иборат.

Юрий ГВОЗДЕВ,
(ИАН).

ТАҲРИРИЯТДАН: Бу хабар куни кеча олинди. «Нью-Йорк дейли ньюс» рўзномасининг хабар қилишича, Кувайтни Ироқ қўшинларидан халос этиш билан боғлиқ ҳужум операциялари 30 январь куни бошланади.

Прага кўрлар консерваториясини бу йил уч юзга яқин ёш мусиқачилар тамомлаб чиқди. Бу ерда нафақат чех ва словаклар, балки болгарлар, поляклар ҳам бор. Улар консерваторияни тамомлаб мусиқадан дарс бериши ёки академияда ўз билимларини чуқурлаштиришлари мумкин.

СУРАТДА: ёш аккардеончи янги мусиқа ўрганаяпти.
ТАСС сурати.

СЎНГГИ УМИД

Форс кўрфазидаги танглик ҳамон жаҳон оммавий ахборот воситалари учун асосий мавзу бўлиб қолмоқда. АҚШ давлат котиби Ж. Бейкер ва Ироқ ташқи ишлар вазири Т. Азизнинг 9 январда Женевадаги учрашувини бутун дунё урушнинг олдини олишда сўнгги умид деб баҳолади. Бу танглик пайдо бўлганидан бери икки қарама-қарши давлат юқори лавозимли арбобларининг биринчи учрашувидир.

Ҳозирча мазкур учрашув тўғрисида аниқ бир хабар йўқ. Аммо матбуот ким ўзарга мусобақалашгандек башорат қилмоқда. Иккала томон ҳам зўр бериб ўз сўзини ўтказишга интилмоқда. Агарда Бейкер — Азиз музокаралари натижасиз тугаса БМТ бош котиби Хавьер Перес де Куэльер 15 январгача тангликни тинч йўл билан ҳал этиш мақсадида Бағдодга бориб келишни мўлжаллаяпти.

Женевада амалдорлар учрашаётган бўлса, кўрфазда халқаро кучлар ва Ироқ қўшинлари ҳам жанговар шароитда «учрашиш»га шай бўлиб туришибди. Ҳозир бу ерда АҚШ, Миср, Буюк Британия, Сурия, Саудия Арабистони ва Франциянинг 557000 аскари, 4468 танки, 1580 тайёраси жамланган. Қарши томонда эса 510000 аскар, 3600 танк ва 600 тайёра буйруқ кутиб турибди.

Ҳали уруш бошлангани йўқ, илоё бошланмасин ҳам. Аммо америкаликлар низо чиққандан бери шу кунгача 99 кишини йўқотишди. Рейтер агентлигининг хабар беришича кейинги бир неча кун ичида 4 америкалик ҳарбий турли вазиятларда оламдан кўз юмишган. Жумладан сешанба куни Саудия Арабистонининг шимолида «F-16» тайёраси ҳалокатга учраган. Натижада икки учувчи ўлган.

Форс кўрфазидаги воқеалар узоқ Австралияни ҳам ташвишга соляпти. Бу ерда Австралия Ироқни денгиздан қамал қилишда қатнашаётгани учун Саддам Ҳусайн уч олиш мақсадида қўпорувчилар юборган деган миш-миш тарқалганди. Ҳукумат хавотирга тушиб Сидней ва Янги Жанубий Уэльс штатидаги қатор муҳим объектларни ҳимоя қилишни кучайтириш учун полицияни жанговар ҳолатга келтирди.

ХАБАРЛАРДА ОЛАМ НАФАСИ

● Швециянинг ҳарбий қўмондонлиги Болтиқ денгизида шўро ҳарбий тайёраси — СУ—24нинг ҳалокатга учраганини бахтсиз ҳодиса деб баҳолади. Швед ҳарбийлари шўро учувчиларини қутқариб қолишган.

● Қизил денгизда Испания ва АҚШнинг ҳарбий кемалари Иордания ва ССЖИ ўртасидаги шартномага биноан Акабага 106 тонна турли ҳарбий анжомлар олиб кетаётган Шўролар Иттифоқининг «Дмитрий Фурманов» теплоходини тўхтатиб қўйишди.

● Сомали пойтахти Могодишони қўлга киритиш учун бўлаётган жанглар тобора шиддатли тус олмоқда. Минглаб шаҳарликлар ҳаётларини сақлаб қолиш учун қочиб кетишмоқда.

● Исроил бош вазири Ицҳак Шамир ва АҚШ президенти Жорж Буш ўзаро телефонда суҳбатлашишган. Шамир АҚШнинг Яқин Шарқдаги сиёсатини қўллаб-қувватлашини билдирган.

● Грецияга қочиб ўтаётган албанлар сони кейинги кунларда анча камайган, жумладан сешанба куни борйўғи 36 киши чегарани бузган.

● Гаитидаги давлат тўнтаришидан сўнг тартибсизликлар кучайиб, вазият кескинлашиб кетганди. Шу муносабат билан ҳукумат комендантлик соати жорий қилди.

«XX аср кундалиги» марказий матбуот материаллари асосида тайёрланди).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

АЙИҚЛАР БИЛАН БЎЛГАН «ЖАНГ»

✦ ЖАНУБИЙ Кореянинг Тэгу шаҳридаги ҳайвонот боғида сақланаётган қўнғир айиқлардан иккитаси ўзлари турган қафаснинг эшигини очиб чиқиб кетишди ва боғда «сайр» қила бошладилар. Хизматчилар эса юқори босимдаги сув ёрдамида уларни қафасларига қайтаришмоқчи бўлишди. Бироқ бу иш тескари натижа берди. Совуқ сувдан ғазабланган айиқлар одамларга ташландилар. Натижада бир киши ўлди, бир нечаси эса яраланди.

Айиқлар ҳужумини тинчитиш учун полиция чақирилди. Охир оқибат айиқлардан бирини отиб ташлашга тўғри келди, деб хабар беради Рейтер агентлиги.

БИРИНЧИ ЎРИНДА

✦ ҚОРА икрани истеъмол қилишда Швейцария дунё бўйича биринчи ўринда экан. Унинг 6,5 миллионлик аҳолиси ўтган йилда четдан 20 тонна қора икрани сотиб олган.

Уларни бу ноёб таом билан Эрон ва Совет Иттифоқи таъминлайди. Тўғри, Эрон икраси Иттифоқникидан қиммат, лекин улар икрасини бизникидан уч баробар кўп истеъмол қилишади.

ДЕНГИЗ УСТИДА МЕҲМОНХОНА

✦ СИНГАПУРНИНГ «Эсби-зм консалтанси» фирмаси денгиз устида меҳмонхона қуриш учун маблағ йиға бошлади. Бу сув юзида қад кўтарган биринчи меҳмонхона бўлади. Лойиҳада кўрсатилишича, у соҳилдан унча узоқда эмас. У 1000 ўринли қилиб режалаштирилмоқда.

Агар лойиҳа муваффақиятли амалга оширилса, фирма худди шундай меҳмонхоналарни Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларида шунингдек, Малайзия ва Индонезияликларга ҳам қуриб бермоқчи.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

Маълумки, ҳозирги кунда камёб бўлмаган молнинг ўзи қолмади. Лекин шу тақчиллик вазиятини бироз бўлса-да, барқарорлаштириш ушбу расмда тасвирланган Замира Файзиевага ва унинг сафдошларига ҳам боғлиқ. Замира шу мақсад йўлида тер тўкиб меҳнат қилаяпти. У Бухоро вилоятидаги Тельман номли трикотаж фабрикасининг тўқув цехида ишлайди. У ўн йиллик меҳнат фаолиятига эга. Ойлик режаларини ортиғи билан уддалаб, ҳозир апрель ойи ҳисобига ишлаяпти.

Ҳ. ҚУРБОНОВ суратга олган.

«ВАТАН»

(1990 ЙИЛ 30 ОКТЯБРЬ)

Шоир Муҳаммад Солиҳнинг мазкур сарлавҳали мақоласи кўпчилик муштарийларимизнинг эътиборини тортганлиги хатлар оқимидан ҳам шундоқ кўриниб турибди. Ҳамма мактубларни ёритишнинг имкони йўқ. Шундан уларнинг айримларидан кўчирмаларни келтиришни маъқул кўрдик.

«Ватан — бу сўзни ҳар ким ўзи билганича талқин этади. Бу сўзнинг қудрати киндик қони билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, ҳеч қачон уни маъмурий бўлиниш билан ифода этиш мумкин эмас, — деб бошлайди ўз хатини Фарғона вилояти Қува ноҳиясининг «Москва» жамоа хўжалигидан Х. **ЖАББОРОВ.** — Мен шоир Муҳаммад Солиҳнинг фикрларини асосан қўллайман. Ҳақиқатан ҳам ҳамон ўзимизнинг нарсамизни ўзимизники дейишдан қўрқаяпмиз. Сабаби, камсуқумлик касаллигига қўрқоқлик касаллиги қўшилган.

Ҳар қалай бугун бозор иқтисодиётига ўтаётган эканмиз, халқимиз юзида яна қўрқувни кўраяпмиз. Бозор тарихий-ижтимоий зарурат туфайли вужудга келган ва у албатта ривожланади. Бозор эркин бўлишни ёқтиради, акс ҳолда муаммолар келтириши мумкин».

Наманган вилояти Чортоқ шаҳридан **М. МАЪАЗИМОВА** ўз хатида шундай ёзади:

«Ноумид шайтон, дейдилар. Биз ҳамиша эртанги кунга умид боғлаб яшашга ўрганиб қолганмиз. Бу одат қон-қонимизга сингиб кетган. Кейинги пайтларда одамлар орасида аждодларимиз ардоқлаб келган ахлоқ қоидаларини ҳар қадамда депсийдиган, жамият қонунларини мутлақо назарписанд қилмайдиган, гоҳ-гоҳ эса шу пайтгача кўз кўриб, қулоқ эшитмаган ўта даҳшатли ёвузликларга қўл ураётган шахслар уруғи ҳаддан зиёд кўпайиб кетаверса, бевосита жумҳуриятимизда ҳаётнинг нормал кетишига тўғридан-тўғри хавф солади. Шоир очиқ айтганидек:

Имон унутилди,
Булғанди ҳалол.
Виждон сотилди,
Оқибат — завол.

Ҳозир фақат ўзини ўйлаб яшаётганлар тобора кўпаймоқда. Бугунги серташвиш ҳаётимизда ўтин топса, қозонини топа олмайдиган, оддий рўзғор совунига муҳтожлар кўп. Жумҳуриятимизда камбағаллар сони тўққиз миллион киши экан. Нима, келганларнинг ҳаммаси ўзига тўқ бойларми? Ярашмаган гап. Давлатимизнинг ўзи қашшоқлашиб бораяпти. Шунинг учун ҳам халқимиз очяланғоч. Етишмовчилик кишининг қадрсизланишига олиб келади. Иқтисодий жиҳатдан жуда ўтириб қолган эканмиз. Ҳамма бало ана шундан...»

Андижон шаҳри, Совет кўчасидаги 11-уйда истиқомат қилувчи **Н. МАВЛОНОВ** мақола юзасидан ўз таклиф ва мулоҳазаларини билдирган. Шулардан айрим ўринларни келтириб ўтамиз:

«Ерни ҳаммага бўлиб бермаслик керак. Айтишларича, Америкода 4 фоиз аҳоли ер билан шуғулланади. Мана шу тўрт фоиз ҳамма аҳолини боқиб қолмай, ортиқча маҳсулотини четга сотади. Демак, ерни қобилияти бор, уни яхши кўрадиган кишиларга бериб, аҳолининг қолган қисмини ишлаб чиқаришнинг бошқа соҳаларига жалб қилиш керак.

Яна бир масала. Агар биз умумиттифоқ улушида бир қозонга қараб турадиган бўлсак, ҳеч қачон камбағалликдан чиқа олмаймиз. Чунки ўша умумий қозондан кун кўрадиганлар кўп. Озиқ-овқатнинг бизда кам ва қиммат бўлишининг боиси ҳам шунда. Кўп нарса ўша қозонга солинади-ю, аммо баравар тақсимланмайди. Шунинг учун жумҳурият тўла сиёсий ва иқтисодий мустақил бўлиши керак. Жумҳуриятлар ва Иттифоқ билан алоқа моллар айрбошлаш асосида, пулнинг ўзаро қиймати коэффициентини жорий этиш билан йўлга қўйилиши керак».

Юқоридагига ўхшаш ўз фикр-мулоҳазалари, таклифлари билан Самарқанд вилояти Булунғур ноҳиясидан С. МАМАДАЛИЕВ, Каттақўрғон ноҳиясидан У. ЙЎЛДОШЕВ, Оқдарё ноҳиясидан Қ. ДИЕРОВ, Жиззах вилояти Ғаллаорол шаҳридан О. ЎРИНБОЕВ, Қашқадарё вилояти Қарши шаҳридан Б. НАСИМОВ, Китоб ноҳиясидан Ш. ҲОЖИЕВ, Шаҳрисабз ноҳиясидан С. ҲАМРОЕВ, Тошкент шаҳри Октябрь ноҳиясидан А. ЮСУПОВ, Андижон вилояти Анджон ноҳиясидан М. ПЎЛАТОВ ва бошқа ўртоқлар баҳам кўришган.

Акс-садо • Акс-садо • Акс-садо •

МОЛДОВА МАКТАБЛАРИДА — ИСЛОҲОТ

Жумҳурият мактабларига татбиқ этилган янгилик — гарчанд расман бу сўз ишлатилмаётган бўлса-да, моҳиятига кўра чинакам ислоҳотдир. Ўқув дастурларини такомиллаштириш, беш балли баҳолаш мезонининг ўн балли баҳолаш билан алмаштирилиши, кашшофлар ташкилотининг тугатилиши, мактабларнинг лицей ва гимназияларга айлантирилиши... Молдова жумҳурияти фан ва таълим вазири Николае Маткашдан ушбу ва бошқа янгиликларни шарҳлаб беришни илтимос қилдим. Булар қандай қилиб миллий мактабларни тузишга (кейинги йилларда бунга турли минбарлар ва маҳаллий матбуот саҳифаларида зўр бериб чақирилмоқда) имкон беради?

— Ижтимоий сиёсатдаги ҳаддан ошишлар таълим соҳасидан айнан миллий жиҳатларни сиқиб чиқаришга олиб келди. Мисол учун, дарсликларни олайлик. Улар бизда ҳам мамлакатнинг истаган шаҳарида бўлгани каби, у хоҳ Россияда, хоҳ Украинада, ёки Қозоғистонда бўлсин, бир хилда. Бироқ ўз халқингнинг маданияти, урф-одатларини писанд этмаслик, унинг такрорланмас қадриятлари ҳурматини ўрнига қўймаслик мумкинми ахир? Ҳозир бу ҳолни, Чингиз Айтматов таъриф берганидек, манқуртлик, деб атамоқдалар. Манқуртларнинг шиори эса шундай: қаерда яшашимнинг фарқи йўқ, яхши яшасам бўлди. Менга эса қаерда яшашим муҳим. Ахир ўз уйинг ўзгаларникидан азизроқ эмасми?

Жумҳурият зиёлилари миллий тикланиш учун кураш бошлаганларида, табиийки, бошқа талаблар қаторида миллий мактаб тўғрисидаги масала ҳам кўтарилди. Бунинг натижаси ўлароқ, юқорида қайд этилган янгиликлар юзага келди. Ёки яна бир янгилик: румин тарихи курси (бу ўринда энг аввало Бессарабия, Буковина, Трансднестровка, Прут орти назарда тутиляпти) киритилди.

Бизнинг ўтмишимизда чигалликлар кўп. Молдова тарихи бўйича мактаб курсида жуда кўп нарсалар, ҳатто молдованлар ва руминларнинг тарихан битта халқ эканлиги ўз инъикосини топмаган. Аслида биз муайян тарихий ҳудуд — Молдовада яшаётганимиз учунгина молдованлар деган ном олганмиз ахир. Ҳозир бу ҳудудлар турли давлатларга қарайди. Мана шунинг учун ҳам биз давлат тарихини эмас, балки халқ тарихини — румин халқи тарихини ўқитишни таклиф этмоқдамиз.

— Аммо ҳозирча бу курс ёзилмаган, янги курс эса жорий этилмоқда.

— Ҳа, гарчи ўқитувчилар қаршилик кўрсатишаётган бўлса ҳам. Чунки дарсликлар, дидактик материаллар йўқ, лекин ўша эски «тарих»ни ўқитиш гуноҳ эмасми? Биз ўқитувчилар учун қисқа муддатли курслар ташкил қилдик, уларга матбуотда чоп этилган публицистик мақолаларни жўнатиб турибмиз.

— ССЖИ тарихи бўйича мактаб курсига қандай ўрин берилган?

— У ахир амалда Россия тарихи-ку. Шу боис Молдова тарихчиларининг қатъий талаби билан бу тарих ўтилмаслиги тўғрисида бир қарорга келинган. Дунё тарихи курси қолган — Шўролар Иттифоқи тарихи ҳам шу курсга киради. Ўқишлар рус (гагауз, украин) тилида олиб бориладиган мактабларда эса, улар ўз халқлари тарихини ўқисинлар учун румин ёки дунё тарихи учун ажратилган соатлардан бир қисми олиб берилади.

Рус мактабларида румин тилини ўқитиш юзасидан ҳам қийинчиликлар бор. Сўнгги вақтларгача бу тилга муносабат ножиддий эди. Молдован тили бўйича ўқитувчи кадрлар худди чет тилидан дарс ўтадигандек, синфга тайёргарликсиз киришарди, боз устига дарсликлар бўш бўлиб, натижада тил ўрганишга иштиёқи бўлганлар учун ҳам имконият йўқ эди. Ҳозир педагогика илмий тадқиқот илмгоҳида янги дарслик устида иш олиб борилмяпти, педагогика олий билимгоҳида эса рус мактабларида молдован тили бўлими очилди.

Молдован мактабларида она тилини ўқитиш масаласида шуни айтишим мумкинки, болалар лотин имлосига ўтилганини кўтаринкилик билан кутиб олдилар, ва бу жараённи, менимча, мактаб оғриқларсиз босиб ўтади. Ишқилиб, яхши дарсликлар бўлсин. Улар ҳозир тайёрланаётир.

— Нима учун молдован мактабларида рус тили дарслари миқдори кескин қирқартирилаяпти?

— Айрим жумҳуриятларда, шу жумладан бизда ҳам бу миқдор ССЖИ Халқ таълими Давлат Қўмитаси тавсия этган нормадан қарийб икки баравар зиёдга ошириб юборилганди. Ҳозир янги фанлар (хулқ-атвор алифбоси, маданият, дин тарихи) киритилиши билан уларга қайси фанлар ҳисобидан соатлар ажратиш муаммоси туғилади. Биз бу билан рус тили дарслари учун белгилаб қўйилган ўрта миқдорга — 50 соатдан 30 соатга қайтаяпмиз, холос, агар зарурат туғилса, яна камайтирамиз. Табиийки, ўқитувчиларни ҳам қисқартиришга тўғри келади, улар эса афсуски, буни рус тилини қувғин қилиш деб тушунишмоқда.

— Рўзномаларда румин-итальян, румин-немис, румин-инглиз лицейларига ўқувчилар қабул қилиш ҳақида эълонлар пайдо бўлиб турибди.

— Ҳа, биз янги типдаги ўқув юртлари: гимназия, лицейларга ўтаётирмиз. Икки босқичли таълимни жорий этиш ниятидамиз. Ҳамма учун — бошланғич мактаб; ҳар кимнинг ўз майлига кўра танлаш йўли билан — саккиз йиллик таълим берувчи гимназия. Сўнгра — бу барча учун эмас, балки алоҳида иқтидорли, кейинчалик дорилфунун ва олий билимгоҳларга кириб ўқиш ниятида бўлганлари учун — классик, ижтимоий, табиий-илмий саноат лицейларига қабул ўтказилади. Малакали ишчилар тайёрловчи муассасалар кенг тармоғи ҳам сақлаб қолинади.

— Баҳолашда янги — ўн балли даражалашни жорий этиш зарурати бормиди! У талай тушунмовчиликларни келтириб чиқарди...

— Уни беш балли баҳолашдаги нуқсонни ҳис этган муаллимларнинг ўзлари таклиф қилишди. Кўпгина ўқитувчилар баҳолашда беҳудага турли манфий-мусбат белгиларидан фойдаланишмас эди. Ўйлайманки, янгича баҳолаш билим даражасини аниқроқ акс эттиради. Бунда ҳам руминлаштиришни кўраётган кишиларга шуни айтмоқчиман: ҳар бир кичик нарсадан сиёсат қидириш яхши эмас.

— Дарвоқе, носиёсатлаштириш ҳақида. Ҳозир мактабни носиёсатлаштириш тўғрисида кўп гап бўлаяпти. Яқинда сизларнинг вазирлигингиз топшириғи билан кашшофлар етакчиси (пионервожатий) лавозими бекор қилинди.

— Менга қолса, носиёсатлаштириш ҳақида эмас — чунки биз сиёсатдан ташқарида яшай олмаймиз — фирқадан ҳолилик ҳақида гапирган бўлардим. Ҳар ким истаган фирқа аъзоси бўлиши мумкин, аммо мактабларда болаларнинг кашшоф ва комсомолга ўхшаш мафкуравийлашган, шакл топган ташкилотлари каби фирқа ташкилоти бўлмаслиги керак.

— Бироқ Молдовада кашшофлар ташкилоти ўрнини дарҳол бошқаси — «Ватра» эгаллади-ку.

— Шахсан мен бунга қаршиман. Қизил галстуклар ўрнига уч ранглисини тақиб олишди. Шиорлари ҳам ўзгарди: «Муносиб яшашга ўрган!» Шу билан бирор нарса ўзгардими? Эски қолипдаги дабдабали сўзлар. Мен қаршиман. Яхшиси, болалар сиёсий даҳоларга сажда қилиб саф тортиб юргунча, турли-туман ижодкорлик тўгаракларида шуғуллансинлар.

Людмила РИБКИНА суҳбатлашди.

(ИАН).

Кишинёв.

Бир хат изидан

АДОЛАТНИНГ ТИКЛАНИШИ

ЁКИ СОБИҚ КОМСОМОЛ ХОДИМИНИНГ БОШИГА ТУШГАН КУЛФАТЛАР ХУСУСИДА

Ўтган ёзнинг ўрталарида Хонқа ноҳия халқ суди одатдагидан сал бошқачароқ фуқаролик ишини кўриб чиқди. Онда-сонда, балким суд тарихида умуман учрамаган бу ишда шаҳар ижроқўми даъвогар бўлиб чиқди. Жавобгарлардан бири эса халқ депутатлари Хонқа шаҳар Кенгаши ижроқўмининг собиқ раиси эди...

Суд қарор қилди... Яхшиси, бу ҳақда кейинроқ. Ҳозир эса...

Қўлимда учта мактуб. Бири ўғилнинг таҳририятга хати. Иккинчиси отанинг ўғлига, учинчиси онанинг жумҳурият раҳбариятига номаси. Шулардан иккитаси...

Ўғил ёзади: «...1954 йилда туғилганман, маълумотим олий. 1978 йилдан КПСС аъзосиман. 1971—1974 йилларда Тошкент халқ хўжалик олий билимгоҳининг ҳисоб-иқтисод куллиётини тугалладим. Олий билимгоҳ йўлланмаси билан 1974—1977 йиллар давомида Давлат банки Хонқа ноҳия бўлимида катта иқтисодчи бўлиб ишладим. 1974 йилда «Победа» жамоа хўжалиги Намуна қишлоғидан Латипова Диломромга уйланганман, 6 нафар (ҳозир 7 нафар — С. Р.) фарзандимиз бор. Рафиқам Ибн Сино номли ўрта мактабда ўқитувчи бўлиб ишлайди.

1977 йил февраль ойидан мен учун орзу бўлган Ленин комсомолидаги иш фаолиятим бошланди. 1977—1979 йиллар давомида ноҳия комсомол қўмитасининг комсомол ташкилотлари бўлими мудири, 1979-1980 йиллар иккинчи котиби, 1980-1982 йиллар давомида Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси қишлоқ ёшлари бўлимида йўриқчи, 1982 йил сентябрь ойидан 1984 йил октябрь ойигача Хоразм вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби бўлиб ишладим. Комсомолдаги 8 йиллик иш фаолиятим бутун ҳаётимда зарҳал ҳарфлар билан ёзадиган давр бўлиб қолди. Чунки, комсомол мени софдил, ор-номусли, қилиб тарбиялади. Ҳаёт, халқ билан, айниқса ёшлар ташвиши ва муаммолари билан яқиндан боғлади... 1984 йил октябрь ойида фирқа топшириғи ва Хонқа шаҳар халқининг юксак ишончи билан шаҳар Кенгаши ижроия қўмитасининг раиси қилиб сайландим».

Бошқаларни билмадиму, аммо кўпчилик хоразмликлар юқоридаги сатрлар муаллифининг кимлигини фаҳмлашган бўлишса, ажаб эмас. У халқ депутатлари Хонқа шаҳар Шўроси ижроия қўмитасининг собиқ раиси Ўринбой Машарипович Абдуллаев эди. Талабчан, серғайрат, ишнинг кўзини биладиган, ёшларнинг кўнглини топа оладиган собиқ комсомол ходими.

Ўринбой Абдуллаевни муҳарририятга нажот излаб мурожаат қилишига сабаб нима? Ҳақсизликми?

Яхшиси бўлиб ўтган воқеаларга бир-бир мурожаат қилайлик.

...1987 йил. «Турғунлик йиллари» деб аталмиш даврнинг устидан мағзава ағдариш авжига чиққан кезлар эди. Маҳаллий Кенгашларга сайловларга тайёргарлик борарди. Сайловлар ҳам ўтди. Маҳаллий ҳокимиятларнинг янги таркиби шаклланди. Раҳбарлари сайланди. Аммо... Хонқада шу пайтгача шаҳар ижроқўмига раислик қилиб келаётган Ўринбой Абдуллаев ишдан кетди! Биргина раисликнинг ўзи эмас, ижроқўмнинг яна икки раҳбари — раис ўринбосари Ж. Йўлдошева, ижроқўм масъул котиби С. Раҳимовлар ҳам у билан бирга ишдан кетдилар. Уччаловининг ҳам ишдан бўшатилиши сабаби бир хил: «Шаҳар Кенгаши депутатлигига сайланмаганлиги учун». Бир қарашда ҳаммаси қонуний. Аслидачи? Кечагина шаҳар истиқболи, равнақи, тараққиёти учун курашаётган раҳбарларга нима бўлди? Улар халқ олдида билдирилган ишончни бирдангина шу қадар йўқотиб қўйишдими? Хуллас, ижроқўмнинг бир эмас, икки эмас, уччала раҳбарининг бирданига, агар айтиш мумкин бўлса, «истеъфо»га чиқиши ҳар қандай кишини ўйлантирмасдан қўймасди.

Хоразмда бўлганимизда «собиқлар» билан гаплашдик. Ижроқўмнинг бугунги раҳбарлари билан ҳам суҳбатлашиб, эшитган, билганларимизни жамлаб, бўлиб ўтган ишлар учун хулоса чиқаришга уриндик. Ўринбой Абдуллаевнинг ўзи ишдан «бўшаши» сабабини шундай изоҳлайди:

— Менга қўйилган айб битта бўлди. У ҳам бўлса, менга қарашли, 1974 йилдан буён яшаб келаётган уйимнинг «ноқонуний» рўйхатга олинганлиги эмиш. Мен ўз мансабимни суиистеъмол қилганмишман. Ўринбосарим Ж. Йўлдошева ва масъул котиб С. Раҳимовларга ҳам «раис хоҳиши билан иш юритган», деган оғзаки айб қўйилди.

Жамила Йўлдошеванинг айтишича, 1986 йил 20 мартда вилоят фирқа қўмитасига имзосиз хат тушган. Унда Ўринбой Абдуллаевнинг ва унинг отаси ва укаси яшаб турган уйлар қонуний эмаслиги даъво қилинган эди. Бу хат вилоят прокуратураси ва Хонқа ноҳияси прокуратураси томонидан текширилиб, ҳал қилиш учун аввало ноҳия ижроқўмига ва охири шаҳар Кенгаши ижроқўмига топширилди. Ноҳия прокуратурасининг уй-жой қонунига риоя қилинишида аниқланган камчиликлар юзасидан 1987 йил 15 январдаги тавсияномаси Хонқа шаҳар Кенгаши ижроқўмининг 1987 йил 14 февраль кунги мажлисида муҳокама қилинди. Кўрилаётган масала ижроқўм раиси Ў. Абдуллаевга тааллуқли бўлганлиги учун мажлисга раис ўринбосари Ж. Йўлдошева раислик қилди. Ў. Абдуллаевнинг яшаб турган жойи 1969 йилда «Победа» жамоа хўжалиги ҳудудида яшаб турган бобосининг укаси Ҳамро ота Ибодуллаевнинг номига расмийлаштирилган эди. 1977 йилда Абдуллаевнинг номига ўтказилган. 1975—1982 йиллар мобайнида Султонмурод Абдуллаев номига акасининг ер участкаси чегарасида жой қурилиб, шу йиллар мобайнида ноҳия Кенгаши ижроқўми томонидан бирон марта на оғзаки, на ёзма равишда огоҳлантирилмаган эди. Шу боисдан шаҳар ижроқўми Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашининг 1984 йил 11 июнь 310-сонли қарорининг 7-параграф 30-бандига ҳамда шу даврда «Победа» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси бўлиб ишлаган фуқаро Назар Жуманиёзовнинг тушунтириш хатига ва бошқа тегишли ҳужжатларга асосланиб, 1987 йил 14 февралда 21/2 ва 22/2-сонли қарорларни қабул қилди: мажлисда Ў. Абдуллаевнинг бобоси Абдулла Ибодуллаевнинг Улуғ Ватан урушида қатнашиб, урушда ҳалок бўлганлиги, унинг бева хотини Лолажон Абдуллаева жамоа хўжалиги тузила бошланиши билан ҳозирги Намуна қишлоқ Кенгаши ҳудудида ташкил этилаётган хўжаликларга оддий деҳқон бўлиб аъзоликка қабул қилинганлиги, шу боисдан унга турар-жой ва томорқа учун ер участкаси ажратиб берилганлиги ҳисобга олинди.

Абдулла Ибодуллаев Улуғ Ватан урушидан қайтиб келмагач, бева қолган Лолажон Абдуллаева бошқа қариндошлари билан бирга 1967 йилгача эски уйда яшади. Қишлоқда хуторларни тугатиш мақсадида Ибодуллаев Абдулла номига ажратилган ер участкасида қурилган турар-жой жамоа хўжалиги бошқаруви томонидан 1969 йилда бузиб ташланиб, янги турар-жой учун ер ажратиб берилган эди.

Бузилган турар-жой ва янгидан ажратилган ер участкаси хўжалик бошқарувининг масъулиятсизлиги туфайли ўз вақтида умумий мажлис қарори билан ҳужжатлаштирилмай келинаверди. Ана шуларга асосланиб, халқ депутатлари Хонқа шаҳар Кенгаши ижроқўми қарор қилди:

«Абдуллаев Ўринбой номига ажратилган 1400 $м^2$ ер участкасида якка тартибда қурилган турар-жойни қургунча ва шаҳарга қўшилгунча фуқароларнинг якка тартибда турар-жой қурилишини назорат қилувчи органлар томонидан ноқонуний қурилаётганлиги тўғрисида ёзма ёки оғзаки огоҳлантирилмаганлиги сабабли мулк эгаси ихтиёрида қолдирилсин... турар-жой Абдуллаев Ўринбой номига рўйхатга олинсин... Абдуллаев Ўринбойга турар-жойдан фойдаланишга рухсат қилинсин...»

Табиийки, қарор остига ижроқўм раисининг ўринбосари Ж. Йўлдошева ва ижроқўм котиби С. Раҳимовларнинг имзоси қўйилди. Иккинчи қарор билан эса Ўринбойнинг укаси Султонмурод Абдуллаевнинг турар-жойи рўйхатга олиниши ва ҳужжатлаштирилиши масаласи ҳал қилинди. Ишнинг Абдуллаевнинг отаси уйи билан алоқадор қисмини ноҳия судида кўриш тўғрисида ҳам қарор қабул қилинди.

Бироқ ижроқўм қабул қилган бу қарор кимларгадир ёқмади. Орадан кўп ўтмай вилоят прокурори вилоят Кенгаши ижроқўмига мазкур қарор юзасидан протест келтирди. Вилоят ижроқўми аъзолари эса «Халқ депутатлари Хонқа шаҳар Кенгаши ижроия қўмитасининг «Абдуллаев Ўринбой ва Абдуллаев Султонмурод номларидаги Хонқа шаҳар, С. Раҳимов кўчаси 31 ва 31 «А» уйларни рўйхатга олиш тўғрисида»ги қарорини бекор қилиш ҳақида»ги масалани 1987 йилнинг 3 май якшанба кунида кўриб чиқишди. Хулоса: Хонқа шаҳар Кенгаши ижроқўмининг юқоридаги қарори бекор қилинсин.

Кечагина бутун бошли Хонқа шаҳри ва унинг аҳолиси тақдири ишониб топширилган кишилар ва улар чиқараётган қарорнинг қонуний ёки «қонуний» эмаслиги вилоят Кенгаши ижроқўми учун аҳамиятсиз эди. Бундай дейишга қандай асос бор дейсизми? Аввало мбор на Ў. Абдуллаев, на қарорга имзо чеккан муовин ва на котиб — Ж. Йўлдошева, С. Раҳимовларга қонунни «бузганлиги» учун ҳеч қандай жазо белгиланмади. Чунки, жазолашга асос йўқ эди. Қолаверса, олдинда «муҳим палла» маҳаллий Кенгашларга сайловлар мавсуми турарди. Ҳар уччала «ўзбошимча» ўша сайловда «таъзирини еб қолиши» қийин эмасди. Ишлар кутилганидан зиёда бўлиб чиқди. Ҳамма жойда сайловларга тайёргарлик уюшқоқлик билан ўтди. Халқ тегишли сайлов мавзелари бўйича ўзларининг ишончли вакилларини депутатликка номзод қилиб кўрсатишди. Демократиями, демократия!

Номзодларни рўйхатга олиш ҳам тугади. Бироқ... Хонқа шаҳри ижроқўмининг уч раҳбари Ў. Абдуллаев, Ж. Йўлдошева ва С. Раҳимовлардан бирортасининг номзодлари бу рўйхатларда қайд этилмади. Ажойиб-а?! 1987 йилнинг 21 июнь маҳаллий Кенгашларга сайловлар Хонқада ҳам жуда «уюшқоқлик» билан тугади.

Ҳеч кимнинг ҳеч кимга зарари теккани йўқ. Шаҳар ижроқўми раҳбарияти учун ўтаётган сайловларга «томошабин» бўлиб туришдан бошқа чора қолмаган эди. Ниҳоят, шаҳар парламентининг янги таркиби шаклланди. 1 июль кунида шаҳар Кенгашининг янги чақириқ I сессияси бўлиб ўтди. «Ўзбекистон ССЖ маҳаллий Кенгашларга сайловлар тўғрисидаги Қонун»га мувофиқ депутатликка сайланмаганлиги ва уларнинг номзодлари ижроқўм раислигига ёки раис ўринбосарлигига кўрсатилмаганлиги учун шаҳар ижроия қўмитасининг раиси Ў. Абдуллаев, раис ўринбосари Ж. Йўлдошева ҳамда масъул котиби С. Раҳимовларнинг «патта»лари қўлларига тутқазилди. Улар ўз-ўзидан ишдан кетишга мажбур эдилар. Ижроқўм остонаси энди улар учун бегона бўлиб қолди. «Собиқ»лар турли доирадаги идораларга ариза ёза бошладилар. Юқоридагилар ҳам рисоладагидек лўнда жавобни қайтаравердилар. Мана, Ж. Йўлдошеванинг Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Раёсатининг собиқ Раиси ўртоқ Р. Н. Нишоновга юборган шикоятига вилоят ижроқўми ташкилий йўриқчилик бўлими мудири Х. Рўзметовнинг жавоби:

«Сизнинг... ўртоқ Р. Н. Нишонов номига юборган хатингиз вилоят ижроқўми ташкилий-йўриқчилик бўлими томонидан атрофлича (!) ўрганиб чиқилди...

«Ўзбекистон ССЖ Маҳаллий Кенгашларига сайловлар тўғрисида»ги ЎзССЖ Қонунига мувофиқ депутатликка номзодликка кўрсатишни фирқа, касаба уюшмалари, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари, меҳнат жамоалари амалга оширадилар. Сайлов комиссиясига Сизнинг номзодингизни шаҳар Кенгашига кўрсатиш ҳақидаги йиғилиш протоколи тушмаган ва бу Сизнинг илгариги лавозимингизга сайланмаслигингизга сабаб бўлган».

Қонун қонун-да! Демак, Ў. Абдуллаев билан С. Раҳимов ўртоқларга ҳам тааллуқли эди бу жавоб. Аслида эса гап бошқа ёқда эди. Собиқлар ҳақиқат излаб юравердилар. Уларнинг бошқа ишга жойлаштирилиши билан ҳеч ким қизиқмай қўйди. Эркакларни қўя турайлик, аммо Ж. Йўлдошеванинг турмуш ўртоғи Солижон Фозиловнинг фирқа топшириғини бажараётган пайтда автомобиль ҳалокатига учраб, икки фарзанди билан ҳам бева, ҳам ишсиз ва ҳатто, нафақасиз қолгани ҳеч кимни ташвишга солмади. Ў. Абдуллаев билан С. Раҳимовлар ҳам орадан анча вақт ўтгач, ариза ёзиб янги ишга жойлашиб олишди. Бироқ ҳозиргача ҳеч ким, юқорининг «тавсияси билан ушбу ўртоқлар депутатликка тавсия қилинмаганлигини» очиқчасига, ошкора айтишни истамаяпти. Ва ниҳоят, бу «демократия ўйини»да вилоят собиқ раҳбарларидан бири Л. И. Нетягаминг, вилоят прокурори вазифасини бажарувчи, адлия маслаҳатчиси М. Л. Николаев ва бошқаларнинг ўша қарор юзасидан келтирган протестининг ижроси учун тиришқоқликлари ҳеч кимни холис фикрлашга ундамади.

Аввал бошда таъкидлаганимиздек, қўлимизда яна иккита мактуб бор. Шулардан бирини Ўринбой куйиниб бизга ўқитган эди. Бу — отаси марҳум Машарип ака Абдуллаевнинг ишдан бўшаб, даволаниш учун Ленинградга кетиб, ўша ёқдан йўллаган хати эди. Тушкунлик билан битилган сатрлар: «... Ўринбой, 1963 йилдан буён йиғиб келаётган тўрт минг икки юз сўм пулим бор эди. Шуни олиб қайтдим. Шу 6-7 ойга етиб қолади. Мени бошқа йиғнаб қўйган пулим йўқ. Шунинг учун болаларга, опангга қараб тур. Улуғбек ўқишни сиртқига айлантириб, ишга кирсин, Равшанбек армиядан келса, уни ҳам ишга киргиз, ўқиса, сиртдан ўқир.

Ўринбой иккинчи айтадиган гапим сенга ва опангга. Мен «Коммуна» жамоа хўжалигида, пахта тозалаш заводида, вилоят пахта тайёрлаш трестида ишлаган даврларимда ҳалол ишлаганман, ўғирлик қилган эмасман, колхозчи ва ишчиларнинг ҳақини еган эмасман...

Ана шунинг учун ҳам сизларга ҳеч нарса йиғнаб бера олмадим. Сизларни уй-жойли қилдим, уйлантирдим, ўқитдим. Бошқа иш қилиб билмадим. Лекин кўпчилик ишонмайди, шу жумладан, сизлар ҳам ишонмасликларинг мумкин. Шунинг учун ҳам ёзаяпман. Сизлар учун оз иш қилган бўлсам кечиринглар... ишлаган давримда «қандли диабет» касалини орттирдим, холос.

Ўринбой, ўғлим. Вилоятда ишлаган давримда кўп душман орттирдим. Сабаби тўрт йилда вилоятда юз минг тонна пахта камайди... Сен мени ишдан бўшашим сабабини сўраганингда сабабини айтмаган эдим, айрим ўртоқлар гап тарқатишди: Абдуллаев шу вазифада ишлаб турса, пахта плани бажарилмайди, деб. Шунинг учун ҳам ариза ёзиб бўшашга мажбур бўлдим.

Мана, сен билмаган нарсаларни ҳаммасини ёздим. Мен учун сира қисинманглар. Яхши бўлсам ўзим, агар ўлсам ўлигим боради уй томонга. Ҳеч қандай хат, телефон кутманглар. Бундан кейин қараб ҳам юрманглар. Шунинг учун адрес ҳам ёзмайман.

Хўш, соғ ва саломат бўлинглар, болаларни мен учун ўпиб қўй.

11. IV. 88. М. АБДУЛЛАЕВ».

Машарип ака Ленинграддан келди. Аммо узоқ яшай олмади. Умрининг охирида кўргани — фарзандларининг адолат, ҳақиқат излаб идорама-идора, судма-суд сарсон-саргардонлиги бўлди. Одил суднинг адолатли ҳукмидан бехабар кетди.

Роппа-роса тўрт йил давом этган уй-жой можаросига ахийри нуқта қўйилди.

СУД ҚАРОР ҚИЛАДИ:

«...Даъвогар — Хонқа шаҳар Кенгаши ижроия қўмитаси, жавобгарлар — Абдуллаев Ўринбой, Абдуллаев Султонмурод, Абдуллаев Илҳом ва бошқаларнинг оиласи яшаб келаётган уй-жойини шаҳар уй-жой фондига ўтказиш ҳақидаги ижроқўм даъвоси асоссиз бўлганлиги учун рад қилинсин.

Даъвогар Хонқа шаҳар Кенгаши ижроия қўмитасининг жавобгари Абдуллаев Машарипни яшаб келаётган хонадон-уйига қурилган қўшимча хоналарни маҳаллий Кенгаш уй-жой фондига ўтказиш даъвоси, жавобгар вафот қилганлиги, жойни эгаси марҳум Абдуллаев Машарипга Хонқа пахта тозалаш заводи даъво қилмаганлиги учун кўрмасдан қолдирилсин...»

Хўш, бунга нима дейсиз? Куласизми, куясизми? Рўзномамизга нажот излаб мурожаат қилган собиқ раҳбар, комсомол ходими, эндиликда вилоят ижроқўми режа-иқтисод бош бошқармаси ходими Ўринбой Абдуллаев ва унинг собиқ хизматдошлари Ж. Йўлдошева ҳамда С. Раҳимовларнинг шаҳар ҳокимиятидан бўшаб, ўнлаб идораларга нажот излаб қилган мурожаати юзага чиқди. Одил суд уларнинг одил даъвоси юзасидан одил ажрим чиқарди. Адолат қарор топди. Аммо келтирилган маънавий изтироблари-чи? Бунга кимлар жавоб берар экин?

Сувонқул РУСТАМ,
«Ёш ленинчи» махсус мухбири.
Хоразм вилояти.

Ешлик... Бу — истиқболнинг бошланиши. Бу — ғўзаликка интилиш. Бу — чексиз орзулар, умид, келажак учун тузилган улкан режалар. Ешлик, бу ширка, романтика...

Ёш қалбингиз ўчоғида муҳаббат олови ёнади, гуриллаб. Шунда сиз бутун борлиққа ўзгача, тийрак нигоҳ ила боқа бошлайсиз. Аксари воқеа ва ҳодисалардан ҳайратга тушасиз. Дилингизда ўз-ўзидан қандайдир ҳиссиётлар дарёдек тўлиб тошаверади, тўғрангизда илҳом парилари чарх уриб, беихтиёр ўз қувонч ва қайғуларингизни, ўзгалар дарди ва севинчларини, орзу-армонларини қоғозга тушириш ниятида қўлингизга қалам оласиз...

Рўзномамизнинг ижодкор ёшлар бўлими ҳаваскор қаламкашлардан кунига ўнлаб мактублар олади. Равон тилда, кўпчилик ўқиганда маънавий озиқ оладиган, ўқимишли ёзилган шеър ва ҳикоялар рўзнома юзини кўради, камчиликлардан холи бўлмаган машқларга эса гоҳи биттама битта жавоб қайтарилади, гоҳида эса улар борасидаги фикр-мулоҳазаларимизни умумлаштирамиз.

Тошкент вилояти, Ўрта Чирчиқ ноҳияси, Киров номли ўқув-тажриба хўжалигининг биринчи бўлимида истиқомат қилувчи Абдулла Жўраевнинг ...ларига кетишди. Ўшандан кейин...» каби битта гапнинг ўзида бир сўзнинг қайта такрорланиши ҳикоя қурилишига жиддий путур етказган.

Ўғлининг оғир аҳволда ётганига, врач уни ўринтирмаслигини тайинлаганига қарамай, Йўлдош Турғунга узундан-узун ўз болалигини сўзлаб беради. Бу ҳам мантиққа тўғри келмайди. Чунки, ўз жигарбандининг тезроқ соғайиб кетишини истаган ота уни ҳоритиб қўймайди. Муаллиф қишлоқ муаммоларини баҳоли қудрат очиб беришга ҳаракат қилган бўлса-да ҳали талаб даражасида эмас. Анча-мунча таҳрирталабдир.

ТошДД ўзбек филологияси куллиётининг толиби Орифжон Ҳамроевнинг «Соғинч» ҳикояси ҳақида ҳам юқоридаги фикрни айтиш мумкин. Ҳикоя қаҳрамони шаҳарда, олий билимгоҳда таҳсил оладиган йигит. Уйланган, келинчаги қишлоқда, ота-онаси билан бирга. У уни соғинади, ҳижрон азобида ўртанади, кечалари тушларида кўради. Хуллас, бизда муҳаббат мавзусида қолипга тушиб қолган, анъанавий йўлда ёзилган машқ. Муаллиф ўз асари билан ўқувчини хаёлот дунёсига етакламайди, қаҳрамоннинг кечмиши орқали уни ҳаяжонга сола билмайди, таъсирлантира олмайди. Қисқаси, ҳикояда О. Ҳамроевнинг ўз сўзи йўқ.

...лайди. Чол ҳам унга ён беради, аммо барибир тутни кестирмайди.

Н. Қўзиева ғояни жуда яхши танлаган. Етмиш йилдан бери унутилаётган қадриятларимиз, халқимизнинг қадимий урф-одатларини, анъаналарини ҳам хурофотга йўйиб қатағон қилингани ҳикояда ўз аксини топган. Бироқ, ёши етмишдан ошган, умр бўйи қари тутга эътиқод қўйган, ҳатто [illegible] чол — Замон бобонинг котибага ён бериши ишонсиз.

ТошДД журналистика куллиёти тўртинчи курс толибаси Феруза Эргашева ўзининг «Палахмон тоши» ҳикояси орқали ўқувчига тақдирдан ҳеч кимни қочиб, қутулиб бўлмаслигини, «Қиз бола палахмон тоши, қаерга тушса, ўша ерда тинчиб ўтириши керак» — деган нақлнинг хато эканини уқтирмоқчи бўлади ва маълум маънода кўзлаган мақсадига эришади ҳам. Ҳикояда яна ўша қишлоқ ҳаёти қаламга олинади. Далада ишлайдиган қиз — Ноилага омад кулиб боқади. У кимсан, «пойтахтдаги катта олий ўқув мактабининг толиби»га турмушга чиқади. Дугоналари унга ошкора ҳавас билан қарашади. Аммо бу омаднинг тагида катта омадсизлик Ноилани кутиб ётгани сўнгроқ аён бўлади. Қайнонаси келинини ёқтирмайди, у даладан қайтиши ҳамоно қовоғини уйиб олади, «Ҳар замонда «молнинг кетидан ўсган» деб уришиб қўяди». Уни фақатгина эри — Жавлон акаси тушунади. У фақатгина Жавлон акасига ишонади. Ишонгани навбатдаги келишида қизга бошқа севгани борлигини, у билан аразлашиб қолгани учун аччиқ устида Ноилага уйланганини, энди эса, ўша суйгани билан турмуш қурмоқчи эканини сўзлаб беради. Ноила ҳеч бир гап-сўзсиз бу хонадонни тарк этади.

Энди яхшилаб мулоҳаза юритиб кўрайлик. Аввало, Жавлон ота-онасининг қистови билан уйланган. Келинни ҳам албатта, онаси ёки бошқа яқинлари толишган. Демак, келин онасининг дидига ҳам мос тушган. Шундай экан, онанинг келинини ёқтирмаслигига, унга совуқ муомала қилишига, «молнинг кетида ўсган», — дея таҳқирлашига ўқувчи ишонмайди. Чунки, Жавлоннинг онаси ҳам қишлоқда яшайди, шаҳардан кўчиб келмаган, оддий қишлоқ аёли. Ҳикоя қуруқ баёнчиликдан иборат, кишини тўлқинлантирадиган жонли эпизодлар, образлар йўқ. Сюжети ҳам бизга яхши таниш.

Муборак шаҳар фирқа қўмитасининг ходими Жумақул Қурбоновнинг «Жазо» номли ҳажвияси анча жиддий ёзилган. Ҳажвияда талабалик даврининг қизиқ, унутилмас дамлари тасвирланади. Икки дўст, талаба чўнтакда бир мири йўқ, бозорга тушишади. Ўзларини харид қилмоқчи бўлгандек кўрсатиб, расталардаги мева-чеваларга обдон тўйишади. Ярим кечада қорнининг бураб оғришига чидолмай, бири ташқарига чиқади. Кўзи юмуқ, уйқусираганча югуриб кетаётиб, дўсти билан тўқнашиб кетади. Ҳажвияни ўқигандан кейин мириқиб кулиш керак. Лекин, Ж. Қурбонов ўз машқи билан ўқувчида кўтаринки руҳ, қувноқ кайфият уйғотолмаган. Қўлимиздаги бир қатор бошқа машқлар ҳам шу каби камчиликлардан холи эмас.

ҒОЯНИНГ ШАКЛИНИ ИЗЛАБ...

(ҲАВАСКОР ҚАЛАМКАШЛАРДАН КЕЛГАН ҲИКОЯЛАРНИ ЎҚИБ)

«Хўкиз арава» ҳикоясида мавзу яхши танланган. Заҳарли кимёвий дорилар сақланадиган омбордан ёнғин чиқади. Ўт ўчириш пайтида Йўлдошнинг якка-ю-ягона, «кўзининг оқу қораси бўлган» ўғли заҳарланади. Бахтига фарзанди Турғун тирик қолади. Ота-она ўғилларининг ёнида туну-кунларини беором ўтказадилар, Турғун тўртинчи куни кўзини очади, бир ҳафтадан сўнг гапира бошлайди.

«— Дада, омборхонада ёнадиган қуруқ нарсанинг ўзи йўқ эди-ку? У ерда нима ёнган экан-а?

— Эҳ, ўғлим, у ерда бутун мавжудотни ёқадиган дори бор! Дуст, олтингугурт яна бошқа химикатлар...

— Улар қандай ёниши мумкин? Эшиги катта қулф билан қулфланган. Ҳеч ким кирмайди. Ё болалар гугурт ёқиб отишганмикан?»

Йўлдош ўғлига ҳеч ким гугурт ёқиб отмаганини, омборхонага, сурма трактор бориб, қўшни хонадаги селитрани ичкарига сургани, сўнг очилиб ётган дуст, олтингугуртни ҳам тўплаб қўйганини, натижада селитра билан олтингугурт аралашиб, ёнғин чиққанини сўзлаб беради. Ҳикояда омборхонага ўт тушиш воқеаси умуман ишонарсиз чиққан. Кимё фанидан бизга маълумки, ҳеч қачон олтингугурт ва селитранинг аралашмасидан олов ҳосил бўлмайди. Қолаверса, ҳикоя жуда ғализ ёзилган, жумлалар пайдар-пай.

«...Шу ўқчишлардан бирида жони ҳам қўшилиб чиқиб кетади деган хаёл билан, отаси жонини ҳовучлаб турар», «...ички аъзолари чириган увададек парчаланиб, чириб кетмаган бўлсин», «...тонг эпкинидай билинар-билинмас эпкин урилганида», «Ўшандан кейингина, дарвоза оғзида қоровул бўлиб ўтирган қавм-қариндошлар уй-

Албатта, у қаҳрамоннинг ички кечинмаларини, дил изтиробларини ўзига хос йўсинда ифодалаб беришга уринади, афсуски, кўп ҳолларда бу уриниш муваффақиятсиз чиқади. Масалан, «У қишлоқдан энтикади», «Қишлоққа кириб борар экан, унинг йўллари, толу шафтолилари (!) ёрининг кокилини эслатарди» каби жумлалари, ёр кокилини йўлга: тол ва шафтолига қиёслаш кишида юмористик кайфият уйғотади. Йигит уйига сим қоқиб, ёрининг овозини эшитгач, севинчдан энтикиш ўрнига «аъзои баданининг бўшашиб» кетиши ҳам мавҳум чиққан.

Навоий шаҳри, Ленин кўчасида яшовчи Нозик Қўзиеванинг «Энатут» ҳикоясини қизиқиш билан ўқийсиз. Қишлоқ четида ўсган яккаю ягона қари тутга ҳамма сиғинади, тавоф қилади. Одамлар уни «Энатут» дейишади. Қишлоқ оқсоқоли Замон бобо билан Энатут орасида қандайдир илоҳий боғлиқлик бор. Ноҳия фирқа қўмитаси мафкура котибасининг буйруғи билан Энатутни кесиб ташламоқчи бўлишади. Тутни арралашаётганини кўриб, болалар тўғри Замон бобоникига чопишади. «Симобранг салласи очилиб, чувалаб кетди, махсиларидаги калишлари йўлларда тушиб қолди, оппоқ тўрвадек соқоли тўзғиб, лой демай, сув демай тўғри келган жойдан гувлаб югуриб келарди, у». Замон бобони бу аҳволда кўрган хотин-халаж, бола-чақа ҳам унга эргашишади. Чол тутни арралаётганларнинг қўлидан аррани тортиб олиб, синдириб ташлайди. Котиб аёл Замон бобога дарахт тараққиёт йўлида тўғаноқ бўлаётганини, унга сиғиниб келувчиларнинг кундан кунга кўпаяётганлигини айтади. Хурофот, бидъатнинг қишлоқда авж олиб кетишини таъкид-

«Ғоянинг шаклини топиш — истеъдоднинг ишидир, — деган эди рус танқидчиси В. Белинский. — Ўртамиёначилик ҳамма нарсаларни бир қолипда, риторик шаклларда кўрсатади». Ана шу ўртамиёначиликдан йироқ бўлиш, етук асарлар яратиш учун кўпроқ изланишимиз, ўқиб-ўрганишимиз, чет эл адибларининг ҳам асарларини мутолаа қилиб, улардан ўзимизга керакли нарсаларни ола билишимиз лозим. Шундагина ёзганларимиз кўпчиликка манзур бўлади, адабиётимиз ҳам ўртамиёначиликдан юқори чўққиларга кўтарилади.

ИЖОДКОР ЁШЛАР БЎЛИМИ.

ҚИШЛОҚ ПОЛВОНЛАРИНИНГ БЕЛЛАШУВИ

Ўзбекистон «Пахтакор» жисмоний тарбия соғломлаштириш жамияти жамоаси ишқибозларга ажойиб туҳфа тайёрлади. Ургут шаҳрида жумҳурият қишлоқ спортчилари ўртасида тош кўтариш ва миллий кураш (бухороча усул) мусобақалари ўтказилиб, унда етти вилоят ва Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти полвонлари ғолиблик учун кураш олиб бордилар.

Тош кўтариш мусобақаларида 44 полвон ўз кучларини синаб кўришди. 60 ва 80 килограммлик полвонлар баҳсида қорақалпоғистонлик И. Ўрозбоев ва Э. Шомуродов, 70 ва 90 килограмм вазн тоифасида самарқандлик Т. Умрзоқов, У. Дўстовларга тенг келадиганлар топилмади. Соф оғирликдаги полвонлар беллашувида Тошкент вилояти Бўстонлиқ ноҳиясидан келган А. Карпасов 32 килограммлик тошни юз маротаба силтаб кўтаришда мусобақа рекордини ўрнатди.

Умумкоманда ҳисобида Тошкент вилояти биринчи, самарқандликлар иккинчи, мухтор жумҳурият полвонлари учинчи ўринни эгаллашди. Миллий кураш мусобақалари ҳам қизғин тортишувлар остида ўтиб, ўз вазн тоифаларида самарқандлик С. Қурбонов, М. Худойбердиев, К. Жабборов, Ю. Тоғаев, Х. Дўстов, Т. Кўмаковлар, сурхондарёлик Н. Мирзаев, А. Қодиров, бухоролик полвонлар М. Отақулов ва Ф. Бобоевлар кучли эканликларини амалда исбот қилдилар. Команда таркибини асосан Ургут ноҳияси полвонлари ташкил қилган Самарқанд вилояти спортчилари зафар қучишди. Бухоро вилояти Олот ноҳиясидан келган полвонлар иккинчи, Сурхондарё полвонлари учинчи бўлишди.

Яқин орада ноҳияларда ҳам «Пахтакор» қишлоқ спорти жамиятлари ташкил бўлади. Ана ўшанда қишлоқ спорти янада ривож топади.

Ҳ. АЛИЕВ.

Маликалар баҳси

Ш. ИБРОҲИМОВ сурратлавҳаси.

Таҳрирсиз жавобталаб мактублар

«ЮРАК ҲОВУЧЛАБ ЎТИРАМИЗ»

Қадрли «Ёш ленинчи»! Сўнгги умидимиз сендан. Деҳқонобод ноҳиясида бир мактаб бор. У Ҳ. Олимжон номли давлат хўжалигидаги Оқмачит қишлоғи ҳудудида жойлашган. «Ёш гвардия» номли 14-мактаб деб аталмиш бу билим маскани бундан 68 йил аввал ҳашар йўли билан қурилганди.

Ҳозир вайронага айланган бу илм ўчоғида 250 га яқин ўғил-қиз таълим олмоқда. 10-15 йилдан буён қишлоғимиз отахонлари янги мактаб қуриб беришларини сўраб, бормаган ташкилотлари қолмади. Ниҳоят 1988 йили янги мактаб қурилиши бошлаб юборилди. Бироқ у қандай тез бошланган бўлса, шундай тезликда тўхтатиб қўйилди. Ота-оналарнинг ноҳия халқ таълими бўлимига, ноҳия ижроқўмига ва ҳатто вилоятдаги нуфузли ташкилотларга мактаб қурилишини тезлаштириш зарурлигини сўраб ёзган аризалари кимларнингдир ғаладонларида чанг босиб қолаётир. Ота-оналар қачонгача юрак ҳовучлаб ўтиришади.

Ҳурматли «Ёш ленинчи» Оқмачит қишлоғида қурилиши бошланган янги мактаб 1991 йилда қурилиб битказилишига ёрдам берарсан, деб умид қиламиз.

Қишлоқ аҳли номидан Сайфулла НОРҚОБИЛОВ, халқ депутатлари Оқмачит қишлоқ кенгаши депутати.

ТАҲРИРИЯТДАН: Бундай шикоятлар сони кун сайин кўпайиб бораётир. Мактаб қурилишлари ва фалокат ёқасида турган билим даргоҳлари ҳақида ёзилган шикоят хатларини мутасадди ташкилотларга текшириб, чора кўриш учун юбораяпмиз. Афсуски, уларнинг ҳаммасига ҳам ижобий жавоб олинмаётир. Юқоридаги мақолага Қашқадарё вилояти халқ таълими бўлими ва Деҳқонобод ноҳия ижроқўмидан аниқ жавоб кутамиз.

ФИДОЙИЛИК

Аслида ҳар бир ўтган умрнинг ўлчови бўлади деганлари рост. Лекин ана шу ҳисобли дунёда бирон фойдали, савоб ишга қўл уриб, одамлар кўнглида яхшилик чироғини ёқсанг, ундан-да аъло!

Балки Анвар Каримовни кўпчилик яхши билмас. Аммо яқинда етмиш ёшини нишонлаган Тошкент Давлат дорилфунуни остонасини ҳатлаб, журналистлик куллиёти сабоқларидан баҳраманд бўлган барча толиби илмлар у кишини яхши биладилар. Тўғри, биров орқаваротдан бўлса-да, Анвар аканинг «кўзга кўринмас» меҳнатидан кўнгли тўлмаган пайтлари ҳам бўлгандир. Бошқа биров эса боши осмонда: «Э, шу инсон сабоқлари мен учун катта мактаб бўлди. Ойнаи жаҳон сир-асрорларидан воқиф бўлиб, журналистикада ўрнимни топиб олдим» дея суйинади.

Майли, не бўлса ҳам Анвар акага осонмас. Мана олайлик, дорилфунун юбилейи олдидан бошланган катта бир хайрли ишнинг бошида турди. 1990 йилда ойнаи жаҳонда 20 та кўрсатув тайёрлади. Ҳаммаси бир ойнасўз остида: «Фанга бағишланган умр». Улуғ даргоҳнинг етмиш йиллик тўйига бағишлаб тайёрланган бу кўрсатувларда эҳ-е, қанчалаб жонкуяр олиму-фозиллар ҳаёти ҳақида ҳикоя қилинмади дейсиз. Улар орасида вақтида ўз меҳнати қадрини кўрмаган ўз соҳасининг фидойи кишиларидан тортиб, бугунги кунда ҳам ўз билимини қадрдон шогирдлари билан баҳам кўраётган устоз муаллимларгача бор.

Ҳа, Анвар ака биргина ойнаи жаҳон орқалигина савоб ишларга қўл урмади. Агар муштарийлар ёдида бўлса, «Ёш ленинчи» саҳифаларида ҳам унинг дунёга машҳур кишилар билан уюштирган қизиқарли мусоҳабалари илиқ кутиб олинган эди.

Йўқ, бу икки калима сўз билан доим куйиб-пишиб юрадиган, очиқкўнгил одамнинг камтарин меҳнатига баҳо беролмаймиз. Чунки бежизга «кўзга кўринмас соҳа» деб айтмадик. «Саҳна ортида» қилинган бетиним меҳнатнинг самараси унинг шогирдлари, сабоқ берган талабалари ижоди орқали миллионлаб ойнаи жаҳон мухлисларига етиб бораётганидан Анвар ака доим қувониб юради.

* * *

СУРАТДА: Анвар Каримовнинг ойнаи жаҳон ижодий ходимлари билан кўрсатув тайёрлаш жараёни.

И. ГРОСМАН сурати.

Мактабгача тарбия муассасаларида

ЯНГИЛИК — ЯХШИЛИК БЕШИГИ

Одамларнинг уйларида ҳам боғчалар очиб, болаларни қабул қилиш мумкинлиги ҳақидаги фикрларини эшитганимда очиғи бу ташаббусга қўшилмаган эдим. Уйда болаларни сақлаган билан машғулотлар олиб борилмаса, тарбияси қандоқ бўларкин, боланинг қорнини тўйғазиш, қараб туриш билан бўларканми, деган хаёлларга боргандим.

Ромитан шаҳар, 1-Май кўчасида яшовчи Фароғат Солиева ҳовлисида 8 нафар кичкинтой тарбияланаётганлигини кўргач, юқоридаги фикрларим бутунлай ўзгариб кетди.

Фароғат Солиева илгари «Феруза» болалар боғчасида энага бўлиб ишларди. Мактабгача педагогика билим юртини тугатдию, аммо иш топишга анча қийналди. Уйда ҳам болаларни жалб этиб тарбиялаш мумкинлиги ҳақидаги ташаббусни эшитгач, у ҳам ўйланиб қолди. Қараса, ҳовлисида бир неччта ортиқча уйлари бор, ўзи тарбиячи, имконияти ҳам етарли. Фикрларини ноҳия халқ таълими бўлимидагиларга айтган эди, улар қўллаб-қувватладилар.

Шу тариқа «Олтин балиқча» болалар боғчасининг филиали Фароғат Солиеванинг 3 хонали уйида очилди. Унга 8 кичкинтой жалб этилди. Хоналар боғча жиҳозлари ҳисобидан таъминланди, мебеллар, кўргазмалар, китоб ва бўёқлар келтирилди. Ётоқхона, овқатланиш хоналари алоҳида жиҳозланди. Ҳабиба Ширинова энага бўлиб, ишга келди. Фароғат Солиева 175 сўм, Ҳабиба Шириновага эса 65 сўм тарзда маош белгиланди.

Бу ерда ҳар куни машғулотлар худди боғчадагидек, режа асосида олиб борияпти: болалар сайрга олиб чиқилади, ўз вақтида дам олади, ухлатилади, спорт билан шуғулланади. Бунинг учун ҳовлининг ўзида ҳам барча шароитлар мавжуд. Ҳовлидаги анвойи гуллар, уй ҳайвонлари, паррандаларга болалар ҳайрат ила боқишмоқда. «Олтин балиқча» болалар боғчаси мудираси Дилбар Халилова ва бошқа тарбиячилар тез-тез бу ҳовлида бўлиб машғулотларни кузатадилар, маслаҳатлар берадилар. Бундан ота-оналар ҳам хурсанд.

Бу ташаббус икки томонлама фойдали. Биринчидан, иш қидириб юрган Фароғат Солиева ва Ҳабиба Шириноваалар иш билан таъминланди. Иккинчидан эса, бир неча ойлардан бери навбатда туриб фарзандларини боғчага жойлаштиролмай хуноб бўлган ота-оналарнинг талаблари қондирилди.

Худди шундай уй шароитидаги боғча шаҳардаги «Феруза» болалар боғчаси ҳисобидан Муҳаббат Розиқованинг ҳовлисида ҳам ташкил этилди. Бу ерда ҳам 8 бола тарбияланмоқда.

Ромитан ноҳиясида 52 та болалар боғчаси бор. Уларга 16,5 минг кичкинтой жалб этилган. Бу эса атиги 35,2 фоизни ташкил этади. Биргина шаҳарнинг ўзида 800 га яқин кичкинтойлар навбатга ёзиб қўйилган. Улар учун эса бўш ўрин йўқ. Тарбиячилик дипломи билан иш тополмай сарсон-саргардон юрганлар ҳам талайгина.

Демак, ана шундай танг аҳволда қолганда, уй шароитидаги боғчалар ҳисобидан муаммоларни қисман бўлса-да, ҳал этса бўлади. Янгилик яхшиликлар учун ҳамиша бешик бўлиб келган. Бу ташаббус ҳам қанот қоқиши керак.

Маҳфират АТОЕВА, журналист, Бухоро вилояти.

ТВ

12 ЯНВАРЬ — ШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

* * *

9.00 «Ёввойи оққушлар». Бадиий фильм («Таллиннфильм»). 10.25 Спорт программаси: 1. Шахмат мактаби. 2. Ушу машқлари.

Тижорат кўрсатувлари

11.25 «Устозлар маскани». Жиззах Ўқитувчилар малакасини ошириш институти ҳақида. 11.45 «Ҳазорбоғ» оромгоҳи». Ҳужжатли фильм. 12.15 «Меҳнатим элга манзур». 12.45 «Деҳқон ва замин».

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби. 18.05 «Оҳ, сингилжон». Мультфильм. 18.15 Болалар учун концерт 18.55 «Кино ва ёшлар». 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 «Янги йил базми» (такрор.). 20.30 «Ҳафтанома». 21.30 Москва. «Вақт». 22.15 «Янги йил базми» (давоми). 01.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● МТ I

7.00 «Шанба, эрта саҳарлаб». 7.30 Мультфильм. 7.45 Тонгги дам олиш программаси. 8.15 «Здоровье». 8.45 «Спорт ҳамма учун». 9.00 Ритмик гимнастика. 9.30 «ТСН». 9.45 «Николай Вавилов». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия. 11.15 «Фақат бир учрашув». Ю. Антонов қўшиқлари. 11.55 «Уст-Илим акварелларн». Телефильм (Иркутск). 12.15 Хонсю ороли «Варабидза» дастаси ижро этади (Япония). 12.45 «Мурувватга даъват». Ҳужжатли фильм. премьераси. 13.50 ССЖИ Давлат телерадиоси рус қўшиқлари академик хорининг концерти. 14.30 «Ер манзаралари». Илмий-оммабоп фильм премьераси. 1-серия — «Саҳролар». 15.30 «ТСН». 15.45 Сиёсий мулоқотлар. «Ҳақиқат биз томонда». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. («Союзтелефильм»). 16.40 М. Горький номли киностудиянинг 75 йиллигига. «Ўшанда мен йўқ дедим». Бадиий фильм (1973 й.). 17.35 Мультфильмлар. 18.30 «Халқаро панорама». 19.15 Режиссёр Я. Фрид фильмлари. «Кўршапалак». 1- ва 2-сериялар («Ленфильм»). 21.30 «Вақт». 22.15 «Бир боқишда». Дам олиш программаси. 1-кўрсатув. 22.55 «Парнас сари бир босқич» халқаро телефестивалининг гала-концерти.

Тунги телевидение

02.25 «Приморье хиёбони». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (Одесса киностудияси).

● МТ II

8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.45 «Мусиқий томошалар». 9.15 «Майдон». Спорт программаси. 10.05 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида. 11.20 «Цирк артисти» ёки «Бугун ва ҳар оқшом». Телефильм премьераси (Боку). 12.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 12.10, 14.15, 16.30, 19.15 да Белоруссия телевидениеси куни. 15.00да ССЖИ Давлат Хавфсизлик қўмитасининг раиси В. А. Крючков билан учрашув. 15.30 да «Рекорд». Бадиий фильм («Грузияфильм»). 17.00 да Краснодар — Мурманск — Москва телекўприги 20.00 В. А. Моцарт. 15-симфония. 20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Ўқиб, ўйнаймиз». 20.30 «Оила» телепрограммаси. 21.30 «Вақт». (сурдо таржимаси билан). 22.15 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Англаб етмоқчиман». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Давлатнинг Чернобиль АЭСидаги фожиадан зарарланган кишилар олдидаги масъулияти ҳақида. 23.10 Гольф бўйича жаҳон чемпионати. АҚШдан кўрсатилади. 23.40 А. А. Аҳматованинг ҳаёти ва ижоди ҳақида телевизион фильм. 00.45 «Эски Янги йил». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Мосфильм»).

ШУЪЛА

«Ёш ленинчи» адабий уюшмаси

«Ёш ленинчи» рўзномаси ҳузуридаги «Шуъла» адабий уюшмасининг навбатдаги машғулоти шу йил 13 январь, якшанба куни соат 13.00 да жумҳурият ёш ижодкорларининг «Илҳом» клубида ўтказилади.

Машғулотда уюшманинг янги 5-гуруҳини ташкил этиш масаласи муҳокама этилади. Барча адабиёт ихлосмандлари қатнашишлари мумкин.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Муқаддас АБДУСАМАТОВА, Зиёвиддин ОРТИҚХЎЖАЕВ, Карим РАҲИМОВ, Фарруҳ РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Зайниддин РИХСИЕВ (масъул котиб), Қурбон ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; табиат ва экология — 32-57-52; иқтисодиёт ва тижорат — 32-58-47; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; халқ таълими — 32-58-48; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Индекс: 64607.
380.000 нусхада чоп этилади.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва тақриз этилмайди.

Яна рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси

Буюртма: 4731.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12